

Agencia Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică

RAPORT

**privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în
Telecomunicații și Informatică și a evoluțiilor pieței serviciilor de
telecomunicații și informatică în anul 2004**

CZU 338.47(478)

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Raport privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică și a evoluțiilor pieții serviciilor de telecomunicații și informatică în anul 2004 / Agenția Naț. pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică. – Ch.: Pontos, 2005 (Combinatul Poligr.). – 64 p.

ISBN 9975-926-76-2

1000 ex.

338.47(478)

Echipa de elaborare a lucrării:

**Stanislav Gordea, Ion Coșuleanu, Anatol Barbei,
Ludmila Ieșeanu, Iurie Ursu, Ion Pochin, Grigore Nistor**

Redactor:

Anatol Barbei

Pictor:

Iaroslav Oliinák

Tehnoredactare:

Gabriel Andronic

Ediție aprăută la Combinatul Poligrafic
Petru Movilă, 35
Chișinău, MD-2004

CUPRINS:

1. Cuvânt înainte – Primul an de liberalizare deplină a pieței	5
2. Obiective și direcții de activitate ale ANRTI	6
2.1 Principalele activități ale ANRTI în perioada 2000-2004	6
2.2 Priorități pentru anul 2005	7
3. Principalele acte de reglementare și hotărâri emise de ANRTI în anii 2000-2004	8
4. Activitatea de reglementare a ANRTI	9
4.1 Principii de reglementare	9
4.1.1 Reglementarea tehnică	9
4.1.2 Reglementarea economică	10
4.2 Interconectare și acces	11
4.2.1 Reglementarea interconectării	11
4.2.2 Regimul interconectării cu rețeaua publică de telefonie fixă a S.A. MOLDTELECOM	11
4.2.3 Reglementarea interconectării indirecte	12
4.3 Regimul de licențiere	13
4.3.1. Licențe acordate în anii 2000 – 2004	13
4.4 Administrarea resurselor de numerotare	14
4.4.1 Obiective și reglementări	14
4.4.2 Planul Național de Numerotare	14
4.4.3 Atribuirea resurselor de numerotare	15
5. Soluționarea litigiilor	16
5.1 Litigii între operatori. Litigii între utilizatori și operatori	16
5.2 Protecția utilizatorilor	16
6. Activitatea de monitorizare și control	16
7. ANRTI: structură și responsabilități	17
7.1 Surse de finanțare	18
7.2 Plata de reglementare și modul de calcul al ei	18
7.3 Plata pentru resursele de numerotare	19
7.4 Venituri și cheltuieli	20
8. Relațiile cu publicul	20
8.1 Comunicarea cu operatorii și utilizatorii de servicii	20
8.2 Furnizarea informației de interes public	20
8.3 Relația cu mass-media	21
9. Evoluții pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică	21
9.1 Volumul și structura pieței	21
9.2 Investiții în sectoarele pieței	22

10. Sectorul telefoniei fixe	22
10.1 Descriere generală.....	22
10.2 Operatori și abonați	23
10.3 Penetrarea telefoniei fixe	23
10.4 Tarife și venituri	24
10.5 Traficul telefoniei fixe	24
10.6 Servicii internaționale de voce prin IP (VoIP)	25
 11. Sectorul telefoniei mobile	 26
11.1 Descriere generală.....	26
11.2 Abonați.....	26
11.3 Penetrarea telefoniei mobile.....	27
11.4 Venituri și investiții	27
11.5 Calitatea serviciilor	28
 12. Sectorul transport date, acces la Internet și linii închiriate	 28
12.1 Descriere generală.....	28
12.2 Servicii transport date și acces la Internet	28
12.3 Acces la Internet în bandă largă	29
12.4 Acces la Internet în bandă îngustă	30
12.5 Linii închiriate	30
12.6 Activități de reglementare a sectorului	30

1. Primul an de liberalizare deplină a pieței

Iurie Tăbîrță, director al Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică

Fără îndoială, 2004 a fost un an deosebit atât pentru Agenție, cât și pentru toți participanții la piața serviciilor de telecomunicații și informatică din țară. În 2004 a început procesul de liberalizare deplină a pieței, în acest răstimp s-au făcut primii pași în vederea creării bazei pentru dezvoltarea unui mediu concurențial sănătos.

Știu că unii așteptau, după liberalizarea de jure a pieței de telefonie fixă interurbană și internațională, apariția pe această piață cel puțin a unui operator alternativ. Deocamdată nu avem un astfel de operator. Nu de aceea că ANRTI nu dorește acest lucru. Cauza adevărată constă în faptul că acest tip de telefonie cere investiții foarte mari, iar noi avem o piață mică și nu fiecare companie își poate asuma riscul de a face asemenea investiții. În plus, procesul de rebalansare a tarifelor la serviciile de telefonie fixă n-a fost încheiat, iar tarifele actuale nu permit recuperarea mijloacelor investite în construirea unei rețele de acest tip. Pe de altă parte, liberalizarea nu se face peste noapte. Ea este un proces de durată, care presupune trecerea treptată de la monopol la competiție în baza unui cadru legal apt să pună în valoare mecanismele unei adevărate piețe concurențiale.

Deși crearea cadrului legal pentru asigurarea liberalizării efective a pieței nu ține de competența noastră, ANRTI, la solicitarea Guvernului, a elaborat, în conformitate cu noile directive ale Uniunii Europene, o nouă redacție a Legii telecomunicațiilor, proiect pe care l-a prezentat, în toamna anului 2004, spre examinare executivului republican. Această lege are menirea de a lichida golurile și contradicțiile existente în legislație și a stabili instrumentele necesare pentru stimularea dezvoltării pieței interne, promovarea concurenței loiale și a drepturilor utilizatorilor de rețele și servicii de comunicații. Este vorba de acordarea prin lege, precum s-a făcut în majoritatea țărilor europene, a drepturilor autorității de reglementare ce se referă la identificarea piețelor relevante specifice, determinarea gradului de concurență, desemnarea operatorilor cu putere semnificativă pe aceste piețe și impunerea de obligații specifice acestor operatori, la implementarea Serviciului Universal, crearea și gestionarea Fondului acestui serviciu etc. Ținem mult la proiectul dat fiindcă el oferă cadrul legal necesar pentru atingerea unor obiective de importanță primordială: încurajarea intrării pe piață a unor operatori noi, promovarea activă a competitivității prin asigurarea condițiilor de dezvoltare a unei concurențe loiale și prevenirea abuzurilor de putere semnificativă pe piață, garantarea dreptului de acces la Serviciul Universal a tuturor utilizatorilor finali din toate localitățile țării.

Din agenda anului 2004 țin să remarc trei acțiuni de amploare desfășurate de Agenție, acțiuni care, în bună parte, vor stimula dezvoltarea în continuare a pieței de

telecomunicații și informatică. Este vorba de demararea, în februarie 2004, a etapei a doua de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM, de derularea primului proiect pilot în raionul Nisporeni pentru implementarea unor elemente ale Serviciului Universal, de lansarea serviciilor publice de telefonie fixă locală de către primii operatori alternativi. În linii mari, aceste acțiuni și-au atins scopul propus, iar experiența acumulată ne va permite să asigurăm continuarea lor în 2005. Mai multe detalii despre evenimentele date le veți găsi în raportul de față.

Acest raport dezvăluie și alte lucrări și acțiuni întreprinse de corpul nostru de specialiști în primul an al liberalizării depline a pieței telecomunicațiilor. Lucrările descrise constituie doar primii pași făcuți în direcția dată. Este vorba nu numai de adoptarea unor amendamente la actele privind reglementarea tehnică și economică a pieței sau de elaborarea unor proiecte noi. Activitatea Agenției a inclus multiple aspecte legate de analiza diferitor segmente ale pieței, studierea a sute de dosare a solicitanților de licențe și de resurse de numerotare, soluționarea mai multor litigii apărute între operatori, între utilizatorii finali și operatori, desfășurarea acțiunilor de control și de monitorizare a activității furnizorilor de servicii.

Țin să accentuez că în cei aproape cinci ani de activitate ANRTI a depus eforturi deosebite pentru a se afirma ca autoritate publică centrală de reglementare a pieței de telecomunicații și informatică din țară. S-a făcut mult pentru crearea și consolidarea cadrului de reglementare a acestei piețe specifice, a fost acumulată o experiență valoroasă în domeniul interconectării și asigurării interoperabilității rețelelor, eliberării licențelor și monitorizării îndeplinirii condițiilor acestora, controlului calității serviciilor prestate de titularii de licență, soluționării litigiilor apărute între operatori, precum și a celor între utilizatori și operatori. Având în vedere aprecierile date de experți ai Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (UIT), ai Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), ai altor autorități din domeniu, ANRTI a demonstrat că este capabilă să-și onoreze obligațiile ce-i revin.

În opinia mea, anii ce s-au scurs sunt doar un început de cale – în multe privințe dificil, început care urmează a fi consolidat prin promovarea în continuare a Strategiei Naționale de dezvoltare a telecomunicațiilor, a Politicii și Strategiei Naționale de Edificare a Societății Informaționale în Republica Moldova pentru ca cetățenii țării să beneficieze cât mai curând posibil de o gamă largă de servicii la nivelul standardelor Uniunii Europene. Deși sunt niște sarcini foarte complexe, am certitudinea că echipa de specialiști ai ANRTI, grație profesionalismului său, va reuși să le facă față.

2. Obiective și direcții de activitate ale ANRTI

În anul 1992, Republica Moldova a inițiat procesul de restructurare a ramurii telecomunicațiilor reieșind din strategia de orientare spre Europa și din necesitatea creării unei infrastructuri moderne care să asigure integrarea rețelelor naționale de telecomunicații cu cele europene și mondiale. În concordanță cu recomandările organismelor internaționale de specialitate (UIT, CEPT) au demarat transformările instituționale privind separarea funcțiilor de reglementare de cele de operare și a poștei de telecomunicații, care au fost urmate de restructurarea întreprinderilor și elaborarea cadrului legal și de reglementare.

De rând cu majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est, care au întreprins reforme legislative orientate la cadrul legal european (Directivele UE din 1997 și 2002) și ca urmare a condițiilor specifice ale Acordului de aderare a Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) privind serviciile de telecomunicații de bază, în anul 2000 a fost creată Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică.

Conform Legii telecomunicațiilor, ANRTI este o autoritate publică centrală de reglementare a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, independentă de operatorii și de producătorii din acest domeniu, precum și de Guvern (cu unele excepții ce țin de aprobarea bugetului Agenției, consultarea tarifelor la serviciile publice de bază prestate de operatorii cu situație dominantă pe piață și numirea membrilor Consiliului de Administrație).

ANRTI are misiunea de a asigura implementarea Politicii și Strategiei naționale în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, promovarea concurenței echitabile și loiale, stimularea investițiilor și inovațiilor în acest domeniu. ANRTI administrează resursele de numerotare și asigură integritatea rețelelor publice de telecomunicații. Ea este chemată să protejeze drepturile și interesele utilizatorilor de servicii și rețele de telecomunicații și informatică în ceea

ce privește transparența furnizorilor față de utilizatorii finali la capitolul tarife și condiții de prestare a serviciilor, dar și în privința prelucrării datelor cu caracter personal și creării condițiilor de asigurare a dreptului de acces la Serviciul Universal al tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

Principalele atribuții ale ANRTI sunt:

- (1) asigurarea domeniului telecomunicațiilor și informaticii cu documente de reglementare și standarde tehnice în conformitate cu legislația în vigoare și cu strategia de dezvoltare a telecomunicațiilor;
- (2) activitatea de acordare, suspendare, retragere, prelungire a licențelor și autorizațiilor în domeniul respectiv;
- (3) controlul și contracararea acțiunilor îndreptate împotriva concurenței;
- (4) aprobarea, consultând Guvernul, a tarifelor pentru serviciile publice de telecomunicații și informatică, în cazul când operatorul deține o poziție dominantă pe piața acestor servicii;
- (5) reglementarea gestionării domeniului de nivel superior „.md”;
- (6) stabilirea principiilor și regulilor de interconectare a rețelelor;
- (7) asigurarea condițiilor egale de acces la rețelele de telecomunicații și informatică tuturor utilizatorilor, precum și garantarea accesului liber la transmiterea informațiilor prin rețelele publice de telecomunicații și informatică, indiferent de tipul proprietății lor;
- (8) monitorizarea și controlul calității serviciilor de telecomunicații și informatică și a corespunderii lor condițiilor stipulate în licențe, prevederilor legale, actelor normative etc.;
- (9) aplicarea sancțiunilor, inclusiv a amenzilor, în chestiunile ce țin de competențele sale, în modul stabilit de lege.

2.1 Principalele activități ale ANRTI în perioada 2000-2004

În decursul anilor 2000-2004, ANRTI a pus baza cadrului de reglementare pentru asigurarea exercitării atribuțiilor sale stabilite prin Legea telecomunicațiilor. Principalele regulamente și hotărâri ale ANRTI au contribuit în mod substanțial la consolidarea și dezvoltarea pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, au creat premise pentru activitatea operatorilor din domeniu în condiții de competitivitate și nediscriminare și au asigurat protecția drepturilor și intereselor utilizatorilor.

În conformitate cu Politica și Strategia de dezvoltare a telecomunicațiilor, ANRTI a elaborat și a pus în aplicare un șir de regulamente care se referă practic la toate aspectele funcționării pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, precum și ale activității participanților la ea. Prin adoptarea

acestor regulamente, au fost stabilite regulile de interconectare a rețelelor, de prestare a serviciilor de telefonie fixă, telefonie mobilă, a serviciilor de telegraf și ale celor cu valoare adăugată, procedura provizorie de atribuire a resurselor de numerotare, regulile de soluționare a litigiilor și cele de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile prestate de operatorii cu situație dominantă pe piață, regulile de gestionare a domeniului de nivel superior „.md”.

În 2003, ANRTI și-a concentrat toate eforturile pentru pregătirea procesului de liberalizare deplină a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, cu începere de la 1 ianuarie 2004. ANRTI a făcut tot ce-i posibil, în limitele competenței sale, pentru a ajusta cadrul legal, actele normative și de reglementare la condițiile unei piețe libere.

Aceste ajustări au fost consultate cu grupul de lucru pentru crearea mecanismului de trecere la piața liberalizată a serviciilor de telefonie fixă internațională și interurbană, grup care a întrunit colaboratori ai ANRTI și reprezentanți ai majorității operatorilor din domeniul telecomunicațiilor și informaticii. Cu concursul acestui grup, au fost elaborate și aprobate principiile și programul de acțiuni pentru trecerea la piața liberalizată, adoptate o serie de modificări și completări ale actelor de reglementare. De asemenea, au fost elaborate Planul Național de Numerotare și Planul de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM.

În 2004, prin activitatea sa de reglementare, ANRTI a avut în vedere consolidarea pieței liberalizate a telecomunicațiilor și informaticii, promovarea concurenței, crearea condițiilor necesare pentru intrarea pe piață a operatorilor alternativi de rețele și servicii.

În același an, la solicitarea Guvernului, ANRTI a elaborat o nouă redacție a Legii telecomunicațiilor, în vederea armonizării acesteia cu noul cadru legal al UE, promovării concurenței loiale și a drepturilor utilizatorilor de rețele și servicii de comunicații electronice. Pornind de la convergența tehnologiilor informaționale cu cele de telecomunicații și radiocomunicații, ANRTI a propus, în conformitate cu noile norme ale UE, de a utiliza în noua redacție a legii nominalizate, inclusiv în denumirea ei, sintagma „comunicații electronice”.

2.2 Priorități pentru anul 2005

În activitatea sa din anul 2005, ANRTI își concentrează, în principal, eforturile spre stimularea concurenței loiale și eficientizarea procesului de liberalizare a pieței. Aceste priorități reies din Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de Edificare a Societății Informaționale, Politica și Strategia Națională de dezvoltare a telecomunicațiilor și din obligațiile pentru domeniul telecomunicațiilor și informaticii asumate de către Republica Moldova în cadrul acordurilor internaționale.

Potrivit Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, țara noastră urmează să asigure accelerarea progresului la capitolul politică și reglementare în domeniul comunicațiilor electronice, prin următoarele măsuri:

- adoptarea unui cadru cuprinzător de reglementare, inclusiv licențierea, accesul și interconectarea, numerotarea, tarife orientate la costuri, Serviciul Universal și drepturile utilizatorilor, protecția confidențialității și securitatea datelor personale,
- implementarea eficientă a liberalizării pieței inițiată la 1 ianuarie 2004, inclusiv susținerea unui mediu pe deplin competitiv.
- asigurarea independenței, sporirea încrederei în ANRTI prin alocarea unor resurse umane și financiare adiționale și sporirea puterilor de aplicare în practică a deciziilor.

Proiectul urmărește câteva obiective esențiale: încurajarea intrării pe piață a noilor operatori prin simplificarea procedurii de licențiere, promovarea activă a concurenței prin asigurarea condițiilor de dezvoltare a acestora și prevenirea abuzurilor de putere semnificativă pe piață, crearea condițiilor necesare pentru ca utilizatorii finali să poată alege servicii de calitate, la prețuri accesibile, prin stimularea dezvoltării pieței și diversificarea ofertei de servicii. Proiectul cuprinde șase capitole noi, conforme directivelor UE, care prevăd clauze concrete prin care ANRTI va asigura condițiile necesare pentru dezvoltarea pieței comunicațiilor și a concurenței, va proteja interesele utilizatorilor finali, în special ale păturilor social vulnerabile. Proiectul stipulează, de asemenea, asigurarea dreptului de acces la Serviciul Universal (SU) a tuturor utilizatorilor finali din toate localitățile republicii, inclusiv accesul gratuit, în regim non-stop, la serviciile de urgență, obligarea operatorilor prestatori ai SU de a furniza servicii de calitate, la prețuri accesibile.

Administrația ANRTI consideră adoptarea și implementarea noii legi a comunicațiilor electronice drept un imperativ de o importanță social-economică deosebită pentru Republica Moldova în contextul opțiunii de integrare a ei în Uniunea Europeană și necesității edificării unei societăți informaționale, obiectiv declarat, în 2004, prin decret prezidențial, drept unul din prioritățile naționale ale țării.

Programul național de implementare a Planului de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană cuprinde următoarele sarcini:

1. Adoptarea și promovarea Legii comunicațiilor electronice (sau modificarea Legii telecomunicațiilor) în corespundere cu noul cadru reglementar al Uniunii Europene,
2. Rebalansarea tarifelor la serviciile publice de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM (ultima etapă),
3. Elaborarea Regulamentului privind evidența contabilă separată în cadrul contabilității interne de gestiune a S.A. MOLDTELECOM,
4. Modificarea Regulamentului privind interconectarea, cu includerea accesului partajat la bucla locală,
5. Elaborarea, aprobarea și publicarea reglementărilor:
 - privind definirea piețelor relevante din domeniul telecomunicațiilor și informaticii,
 - privind desemnarea operatorilor cu putere semnificativă pe piețele corespunzătoare a serviciilor de telecomunicații și informatică,
6. Elaborarea Regulamentului cu privire la Serviciul Universal.
7. Elaborarea Regulamentului privind administrarea și gestionarea Planului Național de Numerotare

ANRTI și-a propus, de asemenea, cu titlu de prioritate, să intensifice acțiunile orientate spre protejarea intereselor utilizatorilor finali, informarea acestora în ceea ce privește drepturile lor în relațiile cu furnizorii de servicii de telecomunicații și informatică.

Onorarea sarcinilor prioritare enumerate mai sus va facilita accesul noilor operatori pe piață și va stimula investițiile și dezvoltarea serviciilor, factori care, fără îndoială,

vor contribui la satisfacerea cerințelor crescânde pentru aceste servicii ale utilizatorilor finali și a posibilității lor de a alege atât serviciile, cât și operatorii. Pentru realizarea programul trasat, ANRTI întreprinde acțiuni energice în vederea eficientizării procesului de liberalizare a pieței și îndeplinirii în continuare a misiunii sale de promovare a concurenței, pe de o parte, și de protejare a intereselor utilizatorilor finali, pe de altă parte.

3. Principalele acte de reglementare și hotărâri emise de ANRTI în anii 2000-2004

1. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 11 din 2.03.2001 cu privire la reglementarea serviciilor de IP-telefonie și aprobarea tarifului pentru deficitul de acces la prestarea acestor servicii, M.O. 27-28, 6.03.2001.
2. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 20 din 4.09.2001 referitor la examinarea adresării unui grup de operatori – prestatori de servicii Internet la ANRTI privind situația creată pe piața serviciilor de transport date, M.O. 114-115/273, 30.10.2001.
3. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.17/3 din 07.08.2001 de aprobare a Regulamentului privind modul de soluționare a litigiilor dintre operatori, precum și cele dintre operatori și utilizatori, M.O. 155-157/373, 20.12.2001.
4. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.18 din 16.08.2001 de aprobare a Regulamentului prestări servicii de telefonie fixă (modificată și completată prin hotărârile nr.34 din 24.12.03, nr.12 din 03.05.04, nr.17 din 04.06.04, nr.33 din 26.11.04), M.O. 1-3/1 din 04.01.2002.
5. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.22 din 30.10.2001 de aprobare a Regulamentului prestări servicii telegrafice, M.O.133-135/321, 08.11.2001.
6. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.02 din 13.03.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la interconectare(modificată și completată prin hotărârile nr.21 din 20.10.03 și nr.30 din 06.10.04), M.O. 59-61/140 din 02.05.2002.
7. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.04 din 19.04.2002 cu privire la interconectarea rețelilor Operatorului dominant a serviciilor de telefonie fixă – S.A. MOLDTELECOM și a Operatorilor Internet, M.O. 59-61/141 02.05.2002.
8. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.05 din 30.04.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind eliberarea licențelor din domeniul telecomunicațiilor și informaticii (modificată și completată prin hotărârile CA nr.07 din 20.05.03, nr.18 din 09.10.03, nr.33 din 24.12.03, nr.27 din 24.09.04), M.O. 103-105/236, 18.07.2002.
9. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.06 din 31.05.2002 cu privire la aprobarea tarifelor pentru serviciile publice de telecomunicații și informatică prestate de S.A. MOLDTELECOM , M.O. 75/194 din 13.06.2002.
10. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.08 din 04.07.2002 cu privire la atribuirea și gestionarea resurselor de numerotare (modificată prin hotărârea nr.01 din 27.01.2003), M.O. nr.103-105/235 din 18.07.2002.
11. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.10 din 09.08.2002 cu privire la executarea de către operatori a cerințelor pct.15.2 al Regulamentului cu privire la interconectare, M.O. 122-123/283 din 29.08.2002.
12. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.12/1 din 26.12.2002 cu privire la aprobarea Planului de rebalansare a tarifelor pentru serviciile publice de telecomunicații de bază a Operatorului cu situație dominantă pe piață, M.O.1-2/1, 15.01.2003.
13. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.05/2 din 29.04.2003 cu privire la aprobarea tarifelor pentru serviciile publice de telecomunicații ale Operatorului cu situație dominantă pe piața acestor servicii S.A. MOLDTELECOM, M.O. 87-90/124,23.05.2003.
14. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.06 din 30.04.2003 cu privire la procedura de atribuire a resurselor de numerotare pentru serviciul cu venit partajat (premium rate), M.O. 82-83/115 09.05.2003.
15. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 03 din 12.02.2004 cu privire la neasigurarea calității serviciilor de telefonie fixă de către S.A. MOLDTELECOM, M.O. 30-34/73, 20.02.2004.
16. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 04 din 11.04.2003 cu privire la aprobarea Planului de implementare a noului Plan Național de Numerotare, M.O. 76/104, 22.04.2003.
17. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 30 din 18.12.2003 cu privire la implementarea etapei a II-a a noului Plan Național de Numerotare, M.O. 254-261, 25.12.2003.
18. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.32 din 24.12.2003 cu privire la aprobarea etapei a II-a de rebalansare a tarifelor pentru serviciile publice de telecomunicații de bază prestate de Operatorul cu situație dominantă pe piața acestor servicii S.A. MOLDTELECOM, M.O. 13-15/18 din 16.01.2003.

19. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 23 din 27.10.2003 cu privire la implementarea în Republica Moldova a Noului Plan Național de Numerotare (etapa I), M.O. 221-222/303, 31.10.2003.
20. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 36 din 29.12.2003 privind aprobarea Ofertei de Interconectare de Referință a S.A. MOLDTELECOM pentru anul 2004, M.O. 6-12/16, 01.01.2004.
21. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 10 din 5.04.2004 privind stabilirea termenului de asigurare a accesului reciproc la resursele de numerotare de către operatorii de telecomunicații în rețelele gestionate, M.O. 56-60 /145, 9.04.2004.
22. Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 20 din 5.07.2004 cu privire la lansarea Proiectului-Pilot pentru implementarea Accesului/Serviciului Universal în raionul Nisporeni, M.O. 119-122/259, 23.07.2004.
23. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.28 din 06.10.2004 cu privire la desemnarea S.A. MOLDTELECOM ca operator cu obligații de tranzit, M.O. nr.186-188/371 din 15.10.04
24. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.29 din 06.10.2004 privind aplicarea tarifelor în relațiile de interconectare a rețelilor și serviciilor operatorilor cu rețeaua și serviciile S.A. MOLDTELECOM, M.O. nr.186-188/372 din 15.10.2004.
25. Hotărârea Consiliului de Administrație nr.37 din 28.12.2004 cu privire la aprobarea Ofertei de Interconectare de referință a S.A. MOLDTELECOM pentru anul 2005, M.O. nr.242-245/517 din 31.12.2004.

4. Activitatea de reglementare a ANRTI

4.1 Principii de reglementare

În activitatea sa de reglementare, ANRTI se călăuzește de principii clare, unele dintre care sunt prevăzute de legislația în vigoare, iar altele – preluate din experiența europeană și cea internațională. Aplicarea acestor principii joacă un rol decisiv în atingerea obiectivelor trasate de ANRTI. Iată doar câteva din principiile care stau la baza activității ANRTI.

Transparența este asigurată prin informarea permanentă a persoanelor interesate – operatori și consumatori, utilizându-se instrumente specifice comunicării: audieri publice, consultări publice prin intermediul paginii de Internet a ANRTI, contacte cu publicul, comunicate de presă, etc. În acest sens, prin intermediul procedurii de consultare publică, ori de câte ori ANRTI intenționează să adopte o măsură sau alta de natură să producă un impact semnificativ pe piață, cei interesați pot depune observații, comentarii, propuneri, participând astfel la pregătirea documentelor finale. ANRTI le răspunde acestora atât în scris, cât și verbal în cadrul dezbaterilor din ședințele Consiliului de Administrație, care, de regulă, sunt deschise.

Tratarea echidistantă se asigură prin acte de reglementare bazate pe lege, independente de operatorii și producătorii din ramură, prin atitudinea echidistantă a ANRTI față de toți participanții la piața telecomunicațiilor și informaticii, indiferent de tipul de proprietate, ponderea lor pe piață, etc.

Poziția activă a ANRTI în abordarea fenomenelor și tendințelor din evoluția pieței, adoptarea unor măsuri de

reglementare de natură să contribuie la soluționarea problemelor existente. ANRTI ia hotărârile sale pornind de la faptul că orice întârziere sau neconcordanță poate avea ca consecință distorsionarea pieței și impact negativ asupra indicatorilor prevăzuți de planurile de afaceri ale furnizorilor de servicii de telecomunicații și informatică.

Obligativitatea deciziilor luate de ANRTI reiese din prevederile cadrului legal. Îndeplinirea acestora este monitorizată în permanență de către ANRTI pentru a asigura respectarea întocmai a legislației și reglementărilor în vigoare.

Nediscriminarea este un principiu primordial în activitatea ANRTI. Hotărârile de reglementare adoptate de ANRTI sunt neutre în ceea ce privește tehnologiile utilizate, nu afectează concurența, stimulează inovațiile și dezvoltarea celor mai eficiente tehnologii. Operatorii, de asemenea, sunt tratați de ANRTI în mod nediscriminatoriu, indiferent de tipul de proprietate, volumul serviciilor prestate de aceștea, etc.

Stabilitatea reglementărilor pe termen lung face posibil ca operatorii să-și întocmească planurile de afaceri și să efectueze investițiile necesare cu riscuri minime. Hotărârile curente ale ANRTI sunt previzibile pentru toți participanții la piața telecomunicațiilor și informaticii pentru că acestea sunt adoptate în conformitate cu legislația, politica și strategia de dezvoltare a domeniului.

Prioritatea utilizatorului final – toate măsurile regulatorii luate de ANRTI sunt orientate cu precădere în beneficiul utilizatorului final, ceea ce înseamnă protejarea drepturilor și satisfacerea necesităților acestuia.

și modul de utilizare a acestora; utilizarea partajată a facilităților și stabilirea condițiilor în care se realizează această obligație; stabilirea condițiilor tehnice sau operaționale ce trebuie îndeplinite în cazul impunerii de

4.1.1 Reglementarea tehnică

În perioada de raport, ANRTI a fost preocupată de multiple aspecte legate de reglementarea tehnică a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică. Este vorba de adoptarea deciziilor de atribuire a resurselor de numerotare

obligatii privind accesul sau interconectarea; stabilirea cerințelor minime de securitate a serviciului și a rețelei în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private; determinarea condițiilor tehnice necesare pentru implementarea unor servicii noi, etc.

În 2005, după adoptarea noii redacții a Legii telecomunicațiilor, ANRTI urmează să stabilească condițiile privind satisfacerea de către furnizorii Serviciului Universal a cererilor utilizatorilor finali privind accesul și conectarea la un punct fix la rețelele publice de telefonie, precum și accesul la un punct fix la serviciile de telefonie destinate publicului; să pună în sarcina furnizorilor Serviciului Universal obligațiile privind asigurarea accesului la telefoanele publice cu plată; să impună furnizorilor de rețele publice de telefonie și furnizorilor de servicii de telefonie destinate publicului măsurile minime pentru îndeplinirea în mod corespunzător a obligației de a asigura accesul la rețelele publice de telefonie la un punct fix și posibilitatea efectuării apelurilor de urgență.

4.1.2 Reglementarea economică

Reglementarea economică a pieței constă, în mare măsură, în elaborarea actelor normative de reglementare a piețelor cu ridicata și a piețelor cu amănuntul. În decursul anilor 2000 – 2003 ANRTI și-a desfășurat activitatea de reglementare a acestor piețe în măsura în care competiția era admisă de legislația în vigoare. În scopul pregătirii pieței serviciilor de telecomunicații pentru o liberalizare totală, ANRTI a elaborat *Regulamentul cu privire la tarife pentru serviciile publice de telecomunicații și informatică*, aprobat de Guvern în martie 2002. Stabilirea unor tarife balansate la serviciile operatorului istoric urmărește scopul de a asigura, pe de o parte, stabilitatea lui financiară, în noile condiții de concurență, iar, pe de altă parte, a proteja piața de la o constrângere prin preț sau de cazuri de dumping pe piețele în competiție din partea operatorului cu situație dominantă pe piață.

În urma consultărilor cu Guvernul, în decembrie 2002 ANRTI a aprobat planul de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM. Acest plan cuprinde 4 etape de rebalansare, în urma cărora tarifele la serviciile S.A.MOLDTELECOM urmează a fi aduse în corespundere cu costurile lor. Până la 1.01.2005 au fost implementate primele 2 etape de rebalansare a tarifelor, care au demarat la 1 februarie 2003 și, respectiv, la 1 februarie 2004. Reglementarea efectuată a permis operatorului istoric să-și creeze o bază financiară mai fiabilă și să reducă dependența amenințătoare a acestuia de serviciile internaționale. Finalizarea acestui proces va elimina practica de subvenționare încrucișată a serviciilor.

Deși, în 2004, ANRTI a adoptat o serie de hotărâri, menite să faciliteze accesul noilor operatori pe piață, starea existentă de lucruri dictează necesitatea de a întreprinde măsuri suplimentare pentru a asigura condiții favorabile pentru dezvoltarea unei concurențe corecte și eficiente.

Astfel, problema evidenței contabile separate în cadrul

Obiectivele ANRTI în acest domeniu prevăd, de asemenea, stabilirea normelor tehnice, a indicatorilor de calitate specifici sectorului de telecomunicații și informatică, a parametrilor de calitate pentru furnizarea serviciilor incluse în sfera Serviciului Universal, metodelor de evaluare a respectării acestora, stabilirea conținutului, formei, modului de transmitere și de publicare a informațiilor privind respectarea parametrilor de calitate, stabilirea obligațiilor pentru furnizorii de linii închiriate cu putere semnificativă pe piață de aplicare a condițiilor similare în situații similare, precum și furnizarea de linii închiriate către terți în aceleași condiții și la aceeași calitate ca și cele folosite pentru furnizarea propriilor servicii.

Aceste reglementări au menirea de a asigura, pe de o parte, condițiile tehnice pentru accesul noilor operatori pe piață, iar, pe de altă parte, accesul utilizatorilor finali la serviciile solicitate.

contabilității interne a operatorilor cu situație dominantă pe piață rămâne a fi una din prioritățile ANRTI pentru anul 2005. Evidența contabilă separată în cadrul contabilității interne a operatorilor nominalizați este văzută ca un instrument pentru asigurarea transparenței transferurilor interne efectuate de acești operatori și protejării pieței împotriva acțiunilor de constrângere prin preț a competiției pe piața serviciilor cu ridicata și cu amănuntul. De asemenea, o atenție deosebită va fi acordată dezagregării elementelor de rețea și calculării costurilor economice ale serviciilor de acces la facilitățile esențiale și de interconectare cu operatorii cu o situație dominantă pe piață, pentru a proteja piața împotriva subvenționării împovărătoare între operatori.

O altă acțiune de reglementare a piețelor cu ridicata pentru anul 2005 este stabilirea unor prețuri orientate spre costuri la serviciile cu ridicata acolo, unde acestea sunt furnizate de un operator cu situație dominantă. Pentru calcularea acestor prețuri, operatorii urmează să utilizeze un model de calculare a costurilor incrementale pe termen lung, ținând cont de valoarea actuală sau viitoare a investițiilor.

Reglementarea piețelor cu amănuntul urmărește un alt obiectiv major: asigurarea, pe de o parte, a unor marje suficiente între prețurile la serviciile cu ridicata și serviciile cu amănuntul, furnizate de un operator cu situație dominantă pe aceste piețe, pentru a nu permite o constrângere prin preț a competitorilor, iar, pe de altă parte, asigurarea protecției utilizatorilor de servicii cu amănuntul, prin prevenirea unor situații de abuz acolo, unde un operator major este în putere să influențeze decisiv condițiile de activitate pe piețele vizate.

Printre principalele acțiuni de reglementare cu caracter economic a piețelor se numără și stabilirea regulilor de determinare a tarifelor la serviciile cu amănuntul, acolo unde instrumentele pieței nu sunt eficiente.

4.2 Interconectare și acces

4.2.1 Reglementarea interconectării

Călăuzindu-se de prevederile Legii telecomunicațiilor, ANRTI a elaborat și aprobat, în martie 2002, Regulamentul cu privire la interconectare. Acesta reprezintă instrumentul de bază a reglementării relațiilor de interconectare între operatori și de acces reciproc la infrastructura asociată. Un alt document menit să asigure buna funcționare a relațiilor de interconectare între operatori și soluționarea litigiilor între ei este Regulamentul privind modul de soluționare de către ANRTI a litigiilor dintre operatori, precum și cele dintre operatori și utilizatori, aprobat în decembrie 2001.

În același an, ANRTI a elaborat un mecanism de reglementare a serviciilor de telefonie internațională prin protocolul IP, pentru a asigura un echilibru între oportunitățile abonaților rețelei telefoniei fixe și obligațiile companiilor concurente pe această piață de subvenționare a rețelei fixe locale. Drept urmare, au fost introduse noțiunile de *deficit de acces* al rețelei locale și de *tarif pentru deficitul de acces*. Prin *deficit de acces* se înțelege deficitul de venit apărut la prestarea serviciilor locale la tarife sub nivelul costurilor. *Tariful pentru deficitul de acces* este o plată cu care fiecare operator concurent ce furnizează servicii internaționale contribuie la subvenționarea acestui deficit de acces. Odată cu dezvoltarea pieței, creșterea traficului și avansarea procesului de rebalansare a tarifelor, tariful pentru deficitul de acces a suferit o continuă scădere, fiind la sfârșitul lui 2004 la nivelul de 20% față de valoarea lui inițială în 2001.

Odată cu liberalizarea deplină a pieței au apărut probleme legate de interconectarea noilor operatori intrați pe piață cu operatorul istoric și operatorii de telefonie mobilă celulară. În scopul rezolvării acestor probleme, ANRTI a aprobat, în octombrie 2004, două hotărâri de o importanță majoră pentru piață: privind desemnarea S.A.

MOLDTELECOM ca operator cu obligații de tranzit și privind aplicarea tarifelor în relațiile de interconectare a rețelor și serviciilor operatorilor cu rețeaua și serviciile S.A. MOLDTELECOM. Aceste hotărâri au fost luate pentru a facilita accesul pe piață al noilor operatori de telefonie fixă locală și a se asigura că aceștia pot beneficia de aceleași condiții de interconectare, de care beneficiază operatorii deja existenți.

Același scop a fost urmărit și de decizia obligatorie a ANRTI prin care au fost stabilite condițiile generale de interconectare între noul operator de telefonie fixă, S.A. RISCUM, și operatorul de telefonie mobilă celulară, S.A. VOXTEL. Deoarece negocierile privind interconectarea între cei doi operatori au durat o perioadă îndelungată, după care au ajuns în impas, ANRTI s-a văzut nevoită să dispună obligativitatea încheierii acordului de interconectare între părți cu respectarea unor condiții generale.

În 2004, ANRTI a acordat o atenție deosebită și problemelor legate de accesul operatorilor alternativi la infrastructura asociată a operatorului istoric, pentru utilizarea ei în scopurile lor de producție. Printre chestiunile, care au cerut intervenția ANRTI, au fost următoarele: accesul necondiționat la bucla locală, colocarea echipamentului operatorilor în localurile S.A. "Moldtelecom", utilizarea de către operatori a canalizării telefonice și rețelei de suport aeriene.

În toate hotărârile sale, ANRTI s-a călăuzit de prevederile Regulamentului cu privire la interconectare și ale acordului de aderare a Republica Moldova la OMC, care stipulează că un operator major trebuie să ofere accesul la facilitățile esențiale în condiții, prețuri și calitate nu mai puțin favorabile decât cele oferite pentru propriile servicii cu amănuntul sau pentru alți operatori.

4.2.2 Regimul interconectării cu rețeaua publică de telefonie fixă a S.A. MOLDTELECOM

În vederea promovării și menținerii unei concurențe eficiente, ANRTI a impus o serie de obligații cu privire la interconectarea rețelei publice de telefonie fixă pe care o operează S.A. MOLDTELECOM cu rețelele de telecomunicații instalate, operate sau puse la dispoziție de operatorii alternativi, stabilind în acest mod regimul juridic pentru serviciile de voce, date (Internet Dial-up), fax și imagine.

Astfel, S.A. MOLDTELECOM are obligația de a permite interconectarea la toate punctele rețelei sale unde acest lucru este fezabil din punct de vedere tehnic, respectiv la toate comutatoarele locale și la cele de tranzit, în vederea realizării interconectării la nivel local sau național.

ANRTI a impus S.A. MOLDTELECOM obligații privind transparența, nediscriminarea, precum și obligația de a pune la dispoziția oricărui operator care solicită interconectarea toate serviciile și informațiile necesare în vederea realizării interconectării, incluzând serviciul de colocare și celelalte resurse tehnice necesare instalării, conectării, funcționării

și întreținerii corespunzătoare a echipamentelor colocare.

Aceste obligații sunt prevăzute în oferta de interconectare de referință (OIR), care are menirea să asigure transparența în condițiile de interconectare și acces la rețeaua și infrastructura S.A. MOLDTELECOM. Ea reprezintă un set minim de obligații pe care și le asumă S.A. MOLDTELECOM pentru a efectua interconectarea cu oricare alt operator.

În 2003, ANRTI a operat modificări la Regulamentul cu privire la interconectare, prin care a obligat operatorii cu situație dominantă pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică să elaboreze OIR, s-o prezinte pentru aprobare la ANRTI și s-o dea ulterior publicității. Modificările nominalizate prevedeau, de asemenea, adoptarea, până la sfârșitul anului 2003, a OIR pentru anul viitor, prin stabilirea mecanismului de consultare cu operatorii și alte părți interesate.

Acest document de importanță majoră pentru piața serviciilor cu ridicata – oferta de Interconectare de Referință a operatorului istoric S.A. MOLDTELECOM- a fost aprobat de către ANRTI în urma discutării lui în cadrul Grupului de lucru pentru pregătirea pieței pentru liberalizarea ei deplină. În Ofertă sunt prezentate punctele de interconectare disponibile, termenii și condițiile tehnice și comerciale de interconectare oferite de S.A. MOLDTELECOM tuturor operatorilor de rețele și servicii de telecomunicații și informatică din Republica Moldova care dețin licențele corespunzătoare în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul cu privire la interconectare. După adoptare, oferta a fost expusă pe pagina de Internet a S.A. MOLDTELECOM.

Una din principalele probleme cu care s-a confruntat piața total liberalizată a fost cea legată de tarifele reduse stabilite sub nivelul costurilor de prestare la serviciile de telefonie fixă locală ale operatorului istoric S.A. MOLDTELECOM. Starea în care tarifele operatorului istoric rămăneau nerebalansate îl poziționa pe acesta într-o situație comercială mai favorabilă în raport cu competitorii. De aceea ANRTI a decis să ofere noilor operatori de telefonie fixă condiții de interconectare echitabile, pentru a putea face față concurenței cu operatorul istoric. Condițiile de interconectare, care erau propuse de S.A. MOLDTELECOM făceau ca cheltuielile operatorilor alternativi legate de traficul local și interurban să fie prea mari pentru justificarea investițiilor făcute de ei în rețele locale.

Pentru a reduce presiunea tarifelor nerebalansate asupra

4.2.3 Reglementarea interconectării indirecte

Pentru funcționarea eficientă a pieței telecomunicațiilor, mai ales în stadiul inițial de liberalizare a ei, este extrem de important ca un operator să acționeze în calitate de operator de tranzit pentru toți ceilalți participanți la această piață. Această necesitate este cauzată de poziționările geografice diferite a multor operatori și de segmentele mici ale pieței pe care le ocupă dânsii, ceea ce îi împiedică să efectueze interconectarea directă între ei.

În cazul în care un operator își asumă funcțiile de operator de tranzit, apare așa-numitul fenomen de „hubbing” – colectarea traficului de la mai mulți operatori și transmiterea lui spre diferite rețele. În rezultatul fenomenului de hubbing, operatorii mici și poziționați diferit geografic au posibilitatea de a transmite reciproc trafic, evitând, totodată, costurile extrem de mari pe care le-ar cere o interconectare directă.

După studierea situației la acest capitol și pornind de la poziția de piață a S.A. MOLDTELECOM, ANRTI a decis să desemneze această întreprindere drept operator cu obligații

competiției, ANRTI a introdus metoda *Sender Keeps All* pentru traficul local al operatorilor de telefonie fixă interconectați. În conformitate cu această metodă, operatorii de telefonie fixă locală fac schimb de trafic fără a efectua achitări reciproce. Evitarea costurilor legate de interconectarea locală permite operatorilor alternativi de telefonie fixă să ofere planuri tarifare competitive.

În cazul traficului interurban s-a creat, de asemenea, o situație de constrângere prin preț a competitorilor. Astfel, tarifele pentru utilizatorii finali la serviciile interurbane erau cu 14,3 % mai mici, decât rata de terminație în rețeaua S.A. MOLDTELECOM. Această situație implica costuri mai mari ale operatorilor alternativi, decât cele ale operatorului istoric, ceea ce făcea necompetitive serviciile primilor. În scopul ameliorării situației date, ANRTI a dispus acordarea accesului operatorilor alternativi de telefonie fixă la rețeaua interurbană a S.A. MOLDTELECOM la prețuri cu o reducere de cel puțin 15%- în orele de vârf și 25% – în orele cu intensitate redusă din mărimea tarifului stabilit de operatorul istoric pentru serviciile telefonice interurbane destinate propriilor utilizatori. Corelarea plății pentru utilizarea rețelei operatorului istoric cu tarifele finale ale lui a permis de a evita situația, când disproporția între tarifele finale și ratele de terminație conduc la distorsionarea competiției.

În conformitate cu schema de mai sus, a fost dispusă și tranzitarea traficului de acces la serviciile Internet prin Dial-Up. Astfel, S.A. MOLDTELECOM acordă operatorilor alternativi de telefonie fixă o reducere de 25% din tariful pentru utilizarea propriei rețele.

de tranzit. Adoptarea acestei hotărâri a fost cauzată de faptul că acordurile de interconectare între principalii actori pe piață conțineau clauze de neconcurență, ce creau condiții pentru limitarea competiției pe piața tranzitului național și terminației în rețelele naționale. În plus, unele prevederi ale Regulamentului cu privire la interconectare (obligativitatea existenței acordului de interconectare între doi operatori) nu răspundeau imperativelor unei piețe liberalizate și puteau conduce la crearea unor obstacole în fața dezvoltării pieței. Pentru a crea condiții favorabile pentru dezvoltarea pieței, Consiliul de Administrație al ANRTI, suplimentar la hotărârea cu privire la desemnarea S.A. MOLDTELECOM ca operator cu obligații de tranzit, a aprobat hotărârea cu privire la reglementarea interconectării indirecte, prin care au fost operate modificările necesare în Regulamentul cu privire la interconectare, iar operatorii au fost obligați să excludă din acordurile lor de interconectare clauzele de neconcurență în relațiile de interconectare.

4.3 Regimul de licențiere

Conform prevederilor din legile telecomunicațiilor, cu privire la informatică, privind licențierea unor genuri de activitate, activitățile legate de furnizarea rețelor și serviciilor din domeniul telecomunicațiilor și informaticii sunt supuse licențierii. Cadrul legal prevede că oricare persoană juridică din Republica Moldova poate deveni furnizor de rețele și servicii în acest domeniu prin obținerea licențelor de la ANRTI. În Regulamentul privind eliberarea licențelor în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, aprobat de ANRTI în baza legilor nominalizate, a fost stabilită lista genurilor de activitate și serviciilor din acest domeniu, care fac obiectul licențierii, modul, procedura, condițiile de eliberare, modificare, reînnoire, suspendare și retragere a licențelor, taxele de eliberare a licențelor, copiilor și duplicatelor acestora.

ANRTI eliberează două tipuri de licențe:

- a) licență pe gen de activitate – se acordă pentru un gen unic de activitate, dar care poate include mai multe servicii din domeniul telecomunicațiilor și informaticii;
- b) licență tehnică – legalizează construirea, întreținerea, precum și crearea posturilor și rețelor de radio și televiziune prin eter și/sau cablu, conform parametrilor prevăzuți, și se acordă pentru perioada de valabilitate a licenței de emisie.

Licențele eliberate de ANRTI sunt clasificate în două categorii:

- a) licențe individuale, care prevăd utilizarea resurselor

limitate (frecvențe radio, resurse de numerotare etc.) și/sau un interes special al statului în ceea ce privește stabilirea condițiilor licenței. Aceste licențe se acordă pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă interurbană și internațională, de telefonie mobilă celulară pe o perioadă de cel mult 15 ani.

- b) licențe generale, care nu prevăd utilizarea resurselor limitate și/sau un interes special al statului în ceea ce privește stabilirea condițiilor licenței. Ele se acordă pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă și a serviciilor din domeniul informaticii pe o perioadă de 5 ani.

Deciziile privind eliberarea sau respingerea cererii de eliberare a licenței se adoptă de Comisia pentru eliberarea licențelor a ANRTI în termen de până la 15 zile lucrătoare, pentru licențe generale, și 30 zile lucrătoare, pentru licențe individuale, din data prezentării de către solicitant a setului complet de documente necesar pentru acordarea licenței. Licențele sunt eliberate de Comisie prin încredințare directă sau prin concurs și nu sunt transmisibile. În cazul eliberării licenței prin concurs, termenul desfășurării concursului nu se include în termenul de eliberare a licenței.

Comisia pentru eliberarea licențelor este instituită prin ordinul directorului ANRTI. În componența ei intră 7 membri, inclusiv președintele Comisiei.

În cursul anului 2004 au avut loc 55 ședințe ale Comisiei. Timpul mediu de răspuns la cererile solicitanților de licențe a fost de 4,7 zile lucrătoare.

4.3.1 Licențe acordate în anii 2000 – 2004

În perioada 2000-2004, ANRTI a eliberat 803* licențe, prin care a autorizat să presteze servicii în domeniul telecomunicațiilor și informaticii 646 de companii, inclusiv,

în anul 2004, – 258* de licențe pentru 245 de companii.

În tabelul de mai jos este expusă o informație mai detaliată despre licențele eliberate.

Tabelul 4.1

DOMENII DE ACTIVITATE / SERVICII		2000-2004	2004
1.	TELECOMUNICAȚII	158*	44*
1.1	Servicii publice de telefonie fixă locală	22	9
1.2	Servicii cu valoare adăugată	27	17
1.3	Servicii de proiectare, instalare, construcții-montaj a rețelor și echipamentelor de telecomunicații	103	30
1.4	Servicii de deservire tehnică a rețelor și echipamentelor de telecomunicații	51	23
1.5	Revânzarea serviciilor de telefonie publică	21	10
2.	INFORMATICĂ	482*	147*
2.1	Servicii transport date prin rețele terestre și/sau VSAT	121	43
2.2	Servicii de instalare, construcții-montaj a rețelor publice transport date	121	39
2.3	Servicii de elaborare a proiectelor pentru rețelele publice transport date	68	42
2.5	Serviciul de IP-telefonie	82	25
2.6	Servicii de deservire (întreținere) tehnică a rețelor publice transport date	66	31
2.7	Servicii de elaborare, întreținere și implementare a produselor program, echipamentelor și sistemelor informatice	136	60
2.8	Servicii informatice în localuri publice	265	88
2.9	Servicii de proiectare, elaborare, implementare a sistemelor informaționale automatizate de importanță statală și servicii de asigurare a funcționării lor	52	32
2.10	Servicii de creare a resurselor informaționale de importanță statală și folosirea lor (crearea bazelor de date, exploatarea acestora și servicii privind furnizarea informației)	48	27
2.11	Revânzarea serviciilor transport date prin rețele terestre și/sau VSAT	51	33

TELEVIZIUNE ȘI RADIO

3.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin eter	36	13
4.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin cablu	90	41
5.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin eter	36	13
6.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin cablu	1	0

* O licență poate autoriza prestarea a câtorva tipuri de servicii

4.4 Administrarea resurselor de numerotare**4.4.1 Obiective și reglementări**

Una din funcțiile de bază ANRTI este elaborarea și managementul Planului Național de Numerotare (PNN), atribuirea și gestionarea eficientă a resurselor de numerotare. În 2004, principalele obiective ale ANRTI în politica de administrare și gestionare a resurselor de numerotare au fost implementarea etapei a II-a a noului PNN și asigurarea pieței liberalizate cu resurse de numerotare suficiente pentru dezvoltarea ei.

În această activitate, ANRTI se călăuzește de Procedura provizorie privind atribuirea resurselor de numerotare, adoptată de Consiliul de Administrație în iulie 2002. Acest act reglementează activitatea de atribuire a resurselor de numerotare, stabilește modul și procedura de atribuire și retragere a resurselor de numerotare de către ANRTI și are ca scop asigurarea managementului eficient al resurselor de numerotare și principiile de atribuire a lor: proporționalitate, transparență, acces nediscriminatoriu la aceste resurse.

În noile condiții ale unei piețe libere, când mai mulți operatori prestează același tip de servicii, ANRTI a implementat mecanismul de selectare a operatorului prin atribuirea unor coduri de acces. În aceeași perioadă, Consiliul de Administrație al ANRTI a emis o serie de hotărâri privind resursele de numerotare, inclusiv cele ce țin de atribuirea blocurilor de numere pentru serviciile de informații ale operatorilor, a codurilor de acces pentru serviciile interurbane și internaționale prin operare, a codurilor tehnologice pentru testarea rețelelor. De

asemenea, au fost determinate resursele de numerotare pentru rețelele de telefonie fixă ale operatorilor noi intrați pe piața de telecomunicații. În scopul implementării accesului prin coduri scurte la serviciile de IP-telefonie, s-a determinat blocul de numere "1 600 – 1 640" și a fost stabilit termenul limită de utilizare a numerelor de șase cifre din șirul "2" de numere a PNN pentru accesul la serviciile de IP-telefonie, a fost implementat accesul la serviciul Internet (Dial-Up) prin utilizarea numerelor din blocul 821 XXXXX.

Totodată, în scopul asigurării interoperabilității rețelelor de telecomunicații a fost stabilit termenul de asigurare a accesului reciproc la resursele de numerotare de către operatorii de telecomunicații în rețelele gestionate. Au fost stabilite principiile de reglementare a Codurilor Punctelor de Semnalizare Națională și Internațională.

Pentru anul 2005, în scopul asigurării condițiilor egale de activitate a operatorilor, diversificării serviciilor oferite utilizatorilor și asigurării managementului eficient al resurselor de numerotare, ANRTI și-a propus drept sarcini prioritare asigurarea implementării accesului la șirul de numere "1" pe întreg teritoriul Republicii Moldova și elaborarea Regulamentului privind administrarea și gestionarea PNN. Acest document va încorpora procedura și practica de administrare a resurselor de numerotare aplicate în ultimii ani de ANRTI, precum și recomandările organismelor internaționale din domeniu la care Republica Moldova este parte.

4.4.2 Planul Național de Numerotare

Prin publicarea în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nr.76/104 din 22.04.2003 a intrat în vigoare noul Plan Național de Numerotare(PNN), aprobat prin ordinul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor(MTC) din 08.04.2003. Noul PNN a fost elaborat de ANRTI în conformitate cu recomandările Uniunii Internaționale de Telecomunicații (UIT) și Conferinței Europene pentru Poștă și Telecomunicații (CEPT) în domeniul numerotării. PNN, unele modificări și precizări ulterioare ale acestuia au fost publicate în Buletinul Operațional al UIT (nr. 785 din 15.09.2003; nr. 799 din 01.11.2003 și nr. 817 din 01.08.2004).

Inițial, în anul 2000, MTC a elaborat un plan bazat pe structura teritorial-administrativă de atunci a Republicii Moldova, care includea județele, și care avea menirea de a schimba planul de numerotare moștenit de la fosta URSS.

În urma aprobării Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova Nr.764 din 27.12.2001 și a trecerii la raioane s-a purces la modificarea planului aprobat de MTC, lucrare care a fost efectuată de un grup de lucru format la 23.08.2002 din reprezentanți ai MTC, ANRTI, S.A. MOLDTELECOM, S.A.VOXTEL, S.A. MOLDCELL, ai altor operatori, etc.

La baza proiectului de modificare a noului PNN au fost puse următoarele principii:

- flexibilitatea PNN în raport cu divizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova prin stabilirea zonelor de numerotare;
- accesul nediscriminatoriu la resursele de numerotare a tuturor operatorilor de servicii și rețele de telecomunicații;

- rezervarea resurselor de numerotare pentru extinderea și dezvoltarea serviciilor existente și celor noi;
- minimalizarea costurilor implementării PNN.

Noul PNN, care a fost supus expertizei de către specialiști ai UIT, dispune de rezerve suficiente de resurse de numerotare pentru dezvoltarea serviciilor și rețelelor de telecomunicații pe un termen de lungă durată. Acesta permite de a forma o sută milioane de combinații unice de numere, ceea ce înseamnă că ANRTI va putea alocă o sută milioane de numere telefonice formate din 8 cifre. Deoarece unele combinații din cinci, patru și trei cifre sunt rezervate pentru a fi atribuite pentru prestarea unor servicii speciale, rămân disponibile cincizeci de milioane de numere, dintre care, la începutul anului 2005, circa două milioane de numere erau utilizate de operatorii prestatori de servicii de telecomunicații și informatică.

4.4.3 Atribuirea resurselor de numerotare

În anul 2004, ANRTI a alocat resursele de numerotare solicitate de operatori, în conformitate cu Procedura provizorie privind atribuirea resurselor de numerotare. La ANRTI au fost depuse circa 90 de cereri, care au fost examinate la 24 ședințe a Comisiei pentru eliberarea licențelor (numerotare). În perioada martie – iunie 2004 a fost implementată baza de date în sistemul informațional „Access” pentru resursele de numerotare, care permite administrarea mai eficientă a resurselor de numerotare din PNN.

Imediat după adoptarea noului PNN, ANRTI a format două grupuri de lucru, care au asigurat elaborarea și realizarea programelor tehnice și a celor de publicitate privind implementarea noului PNN. Lucrările de implementare a planului au fost lansate prin hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr.10 din 17.06.2003. După prima etapă, implementată cu începere din 31 octombrie 2003, a fost extins formatul numărului național semnificativ până la 8 cifre, modificate codurile naționale de destinație pentru majoritatea localităților din Republica Moldova, iar numerotarea accesului la rețelele de telefonie mobilă – transferată în șirurile de numere “6” și “7”. După etapa a doua, demarată la 31 ianuarie 2004, au fost modificate codurile naționale de destinație pentru localitățile Ceadir – Lunga, Vulcănești și Taraclia, implementat accesul la resursele de numerotare din șirul “1” în mun. Chișinău.

În perioada de raport au fost atribuite resurse de numerotare pentru majoritatea serviciilor și rețelelor de telecomunicații și informatică. Cele mai solicitate au fost blocurile de numere pentru rețelele de telefonie fixă și mobilă, codurile de acces la servicii și rețele, numerele scurte pentru servicii non – telecomunicații, numerele pentru serviciile “Freephone” și “Premium rate”, etc.

Resurse de numerotare atribuite în anii 2003 – 2004

Tabelul 4.2

Nr	Servicii și rețele de telecomunicații	Blocul de numere	Numere și coduri atribuite în 2003	Numere și coduri atribuite în 2004
1	Coduri de acces la operatorii de telecomunicații	1010 - 1049	-	1
2	Coduri de acces la serviciile de informații ale operatorilor	118X(X)	-	1
3	Coduri de acces la serviciul de IP-telefonie	1600 - 1039	18	17
4	Coduri de acces la serviciile interurbane/ internaționale	1680 - 1699	-	2
5	Coduri de acces la operatorii de transport date	1900 - 1949	-	14
6	Coduri tehnologice pentru testarea rețelei			
7	Numere scurte pentru servicii	1800 - 1899	-	26
8	Rețele de telefonie fixă SA MOLDTELECOM Î.S.”Calea Ferată din Moldova”	1400 - 1499 2XXXXXXX	- 82554	29 78965
	Operatori alternativi de telefonie fixă	2XXXXXXX	-	5100
9	Rețele de telefonie mobilă GSM S.A. VOXTEL S.A. MOLDCELL	2XXXXXXX 69X XXXXX	- 200 000	4000 200 000
10	Serviciul „Freephone”	79X XXXXX	200 000	300 000
11	Numere pentru acces la serviciile „Internet”	800 XXXXX	9	15
12	Serviciul „Premium rate”	821 XXXXX 900 XXXXX	- 9	20 8

5. Soluționarea litigiilor

5.1 Litigii între operatori. Litigii între utilizatori și operatori

Potrivit art.9 lit. j) al Legii telecomunicațiilor, ANRTI soluționează litigiile între operatori și cele între operatori și utilizatori. În scopul executării acestei obligații, a fost elaborat și aprobat *Regulamentul privind modul de soluționare a litigiilor dintre operatori, precum și cele dintre operatori și utilizatori*. Potrivit acestui act, ANRTI examinează litigiile între titularii de licență și utilizatori, litigii care nu au fost soluționate de sine stătător de către aceștia. De aceea la depunerea cererii privind soluționarea litigiului, reclamantul trebuie să prezinte dovezi de tranșare prealabilă.

În decursul anului 2004 în adresa ANRTI au parvenit 237 de reclamații și petiții. Majoritatea dintre ele se referă la nerespectarea de către titularii de licențe a condițiilor de licență, contractelor de prestare a serviciilor, prezentarea unor facturi de plată ce conțin calcule greșite, refuzul de a prezenta facturile detaliate despre convorbirile telefonice, includerea în contractele de prestare a serviciilor a unor prevederi abuzive, refuzul neîntemeiat al titularului de licență de a asigura accesul necondiționat la rețeaua sa a altor operatori. Majoritatea reclamațiilor au fost soluționate

prin acte administrative de dispoziție în cadrul direcțiilor responsabile de soluționarea litigiilor.

Litigiile, pentru soluționarea cărora sunt necesare audieri publice, în cadrul cărora părțile aflate în litigiu pot face explicații, prezenta probe, propune soluții posibile pentru soluționare, sunt examinate și soluționate de către Consiliul de Administrație al ANRTI. În cazurile în care se constată că cerințele reclamantului sunt întemeiate, ANRTI ia decizii de restabilire a drepturilor și intereselor legitime ale reclamantului și obligă reclamatul să întreprindă măsuri pentru executarea deciziilor adoptate. În 2004 ANRTI a adoptat două decizii obligatorii prin care titularii de licențe au fost obligați să înlăture obstacolele care reprezentau impedimente la realizarea acordurilor de interconectare.

Potrivit contenciosului administrativ, hotărârile Consiliului de Administrație al ANRTI ce se referă la soluționarea litigiilor pot fi atacate în instanța de judecată competentă. În 2004, nici o hotărâre de acest gen nu a fost atacată în judecată, ceea ce denotă legalitatea și obiectivitatea acestor acte.

5.2. Protecția utilizatorilor

În conformitate cu art. 13 al Legii telecomunicațiilor și art. 23 al Legii privind protecția consumatorului, ANRTI este abilitată cu funcția de protecție a consumatorilor (în sensul Legii telecomunicațiilor consumatorul este definit ca utilizator final al serviciilor de telecomunicații și informatică). Aceste acte legislative stabilesc că ANRTI elaborează reglementări privind apărarea intereselor utilizatorilor de servicii, examinează sesizările lor, decide asupra litigiilor ce apar între utilizatori și titularii de licență.

În contextul acestor atribuții legale, Consiliul de Administrație al ANRTI a adoptat două hotărâri și patru regulamente în care se conțin norme privind asigurarea protecției utilizatorilor serviciilor de telecomunicații și informatică. Bunăoară, *Regulamentul prestări servicii de telefonie fixă* a fost elaborat pentru reglementarea relațiilor între operatori și utilizatori în procesul de inițiere, stabilire, oferire a serviciilor și de încheiere a acestor relații.

Același scop – protejarea drepturilor și intereselor utilizatorilor serviciilor de telefonie celulară mobilă și respectarea de către operatorii rețelelor de telefonie mobilă

GSM a standardelor tehnice și condițiilor de prestare a serviciilor – îl urmărește și *Regulamentul prestări servicii de telefonie mobilă GSM*.

În 2004, la solicitarea mai multor utilizatori, ANRTI a operat unele modificări și completări la regulamentele susmenționate, prin care a stabilit conținutul facturii telefonice detaliate și obligația operatorului de a oferi gratis abonatului, la o solicitare în lună a acestuia, factura telefonică detaliată.

Protecția utilizatorilor este asigurată și prin intermediul sesizărilor parvenite de la ei în rezultatul monitorizării lucrului titularilor de licență cu clientela. În 2004, la ANRTI au parvenit 35 de sesizări ce se refereau la asigurarea protecției intereselor legitime ale utilizatorilor. Ca rezultat al măsurilor întreprinse de ANRTI au fost restabilite drepturile economice a 15 utilizatori. La inițiativa ANRTI, au fost intentate 2 dosare în instanțele de judecată privind protecția utilizatorilor, în rezultatul cărora operatorii au restabilit drepturile economice a șase consumatori, fără ca instanța de judecată să se pronunțe asupra obiectului litigiului.

6. Activitatea de monitorizare și control

Activitatea de monitorizare și control a ANRTI are ca scop asigurarea și promovarea concurenței loiale și echitabile între jucătorii de pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică, precum și protejarea intereselor și drepturilor utilizatorilor, în condiții de transparență, imparțialitate și obiectivitate.

Acțiunile de monitorizare se desfășoară permanent, în scopul îndeplinirii funcțiilor, obiectivelor și sarcinilor ANRTI stabilite de legislația în vigoare. Această activitate este asigurată prin analiza neîntreruptă sau periodică a unor informații sau probe, ce caracterizează, cu o anumită probabilitate, abaterile furnizorului de servicii de la

prevederile legislației și ale actelor normative în vigoare, fără a interveni în activitatea acestuia, iar în cazul constatării unor abateri, poate fi inițiat un control la agentul economic respectiv. Totodată, activitatea de monitorizare are ca scop primordial controlul implementării reglementărilor în vigoare, verificarea respectării condițiilor licențelor, prevenirea abaterilor administrative de către titularii de licențe, precum și elaborarea de rapoarte, studii și analize pentru evaluarea necesității și oportunității emiterii de noi reglementări adecvate necesităților actuale și ale celor de perspectivă.

Activitatea de control este asigurată prin acțiuni de verificare a îndeplinirii prevederilor legislației, actelor normative și reglementărilor în vigoare, a respectării condițiilor licențelor, precum și prin acțiuni de verificare a asigurării calității serviciilor și modului de satisfacere a cerințelor utilizatorilor de către titularii de licențe. Activitatea dată este pusă în sarcina Direcției Monitorizare și Control (DMC) și se desfășoară, în mod prioritar, în baza Planului anual de control al titularilor de licențe. Acțiunile de control sunt efectuate de către specialiștii din cadrul DMC, împuterniciți în acest scop de către directorul ANRTI prin mandate de control.

Având în vedere faptul că nerespectarea cerințelor legislației, actelor normative, standardelor, reglementărilor în vigoare din domeniul telecomunicațiilor și informaticii poate afecta atât interesele utilizatorilor, cât și securitatea națională, activitatea de monitorizare și control ocupă un loc însemnat în activitatea ANRTI.

În decursul anului 2004 colaboratorii DMC au efectuat 272 controale la titularii de licențe, dintre care 239 – planificate, 6 – inopinate și 27 – controale axate pe verificarea condițiilor de prestare a serviciilor și a lucrului cu clientela în scopul verificării gradului de pregătire pentru prestarea serviciilor de telecomunicații și informatică și examinării posibilității de eliberare a deciziilor de lansare a serviciilor corespunzătoare.

Controalele planificate au avut un caracter general și au fost efectuate conform Planului anual de control pentru anul

2004. Rezultatele fiecărui control au fost descrise în actele de control întocmite la locul efectuării controlului și semnate de ambele părți. În ele au fost notate succint constatările de fapt conform tematicii de control, iar în cazul depistării unor încălcări, au fost recomandate acțiuni de înlăturare a lor.

Controalele inopinate au fost efectuate în baza reclamațiilor și sesizărilor parvenite la ANRTI pentru a elucida situațiile descrise de petiționari și a lua măsurile necesare, în conformitate cu atribuțiile legale ale ANRTI.

În rezultatul controalelor s-a constatat că din 71 titulari de licență pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă, controlați conform Planului anual de control, și-au suspendat activitatea 36, iar din totalul de 125 titulari de licență pentru prestarea serviciilor în domeniul informaticii – 21. Din 93 întreprinderi, la care au fost constatate lacune și cărora le-au fost recomandate acțiuni de lichidare a lor, 63 întreprinderi s-au conformat recomandărilor respectând termenii stabiliți, 26 – au înlăturat lacunele constatate cu depășirea termenilor, iar 4 – au fost sancționate contravențional pentru nerespectarea condițiilor licențelor.

Cel mai frecvent au fost constatate încălcări precum ar fi: utilizarea frecvențelor neasignate în modul stabilit; utilizarea echipamentelor necertificate și nemarcate; depășirea termenilor de prezentare la ANRTI a rapoartelor statistice sau neprezentarea acestora; depășirea termenilor de reperfectare sau reînnoire a licențelor tehnice; nerespectarea parametrilor și datelor stabilite în proiectele tehnice în procesul exploatarei rețelelor și stațiilor de radio și TV; lansarea serviciilor în lipsa Deciziilor de lansare, exploatarea tehnică a rețelelor și stațiilor de radio și TV în lipsa Deciziilor de autorizare; neprezentarea la ANRTI a acordurilor de interconectare; depășirea termenului de transferare a plății de reglementare.

Față de anul 2003, când au fost efectuate 158 controale, în 2004 numărul acestora aproape că s-a dublat, atingând cifra de 272. Această situație se explică prin creșterea considerabilă a numărului titularilor de licențe, precum și a numărului reclamațiilor adresate ANRTI de către utilizatori.

7. ANRTI: structură și responsabilități

ANRTI își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile art. 11(1) și (2) al Legii telecomunicațiilor și al capitolului 5 al Regulamentului Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică, aprobat prin hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 843 din 17 august 2000. Organul suprem al ANRTI este Consiliul de Administrație, care aprobă structura și statele de personal ale Agenției pentru asigurarea realizării atribuțiilor sale stabilite prin lege. Activitatea operativă a ANRTI este gestionată de directorul acesteia, care este și Președinte al Consiliului de Administrație. Din Consiliu mai fac parte doi directori adjuncți. Membrii Consiliului sunt numiți în funcție prin hotărâre de Guvern.

Consiliul de Administrație, ca organ colegial, este responsabil de organizarea generală a activității ANRTI și de asigurarea exercitării atribuțiilor acesteia stabilite de lege.

ANRTI este organizată în patru direcții:

- **Direcția reglementare și licențe** este responsabilă de elaborarea actelor de reglementare, acordarea licențelor, gestionarea și atribuirea resurselor de numerotare, de exercitarea altor atribuții stabilite de regulamentul intern al ANRTI.
- **Direcția reglementare economică a pieței** este răspunzătoare de elaborarea metodologiei de stabilire a tarifelor, determinarea piețelor relevante și desemnarea operatorilor cu putere semnificativă pe

aceste piețe, stabilirea principiilor nediscriminatorii ale raporturilor dintre operatori, promovarea concurenței și de alte atribuții.

- **Direcția control și monitorizare** asigură controlul respectării de către titularii de licență a condițiilor licenței, condițiilor tehnice, modului și corectitudinii furnizării serviciilor. În cazul constatării faptelor de încălcare a condițiilor licențelor, întocmește acte de constatare a încălcărilor și face propuneri de aplicare a măsurilor, pentru înlăturarea lacunelor constatate, inclusiv propuneri privind protecția utilizatorilor.
- **Direcția juridică și administrare** este responsabilă de asigurarea legalității tuturor actelor emise de ANRTI, soluționarea litigiilor între operatori, între operatori și utilizatori, de protecția utilizatorilor, reprezentarea intereselor ANRTI în instanțele de judecată, organizarea

activității interne a ANRTI și alte responsabilități puse în sarcină, în conformitate cu regulamentul intern.

În cadrul ANRTI activează *Comisia pentru eliberarea licențelor*, care este responsabilă de soluționarea problemelor legate de acordarea, retragerea, sistarea sau anularea licențelor.

Pe lângă Consiliul de Administrație al ANRTI funcționează *Consiliul tehnico-științific*, organ constituit pe principiu obștesc, care întrunește membrii Consiliului de Administrație, specialiști ai ANRTI, reprezentanți ai operatorilor și ai instituțiilor științifice. Consiliul, ca organ consultativ, elaborează recomandări tehnico-științifice ce țin de strategia de dezvoltare a domeniului telecomunicațiilor și informaticii, de standardele și normativele tehnice din acest domeniu.

7.1 Surse de finanțare

Finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale ANRTI se efectuează, potrivit dispozițiilor art.12 alin.(1) al Legii telecomunicațiilor, din următoarele surse:

- plățile de reglementare percepute anual de ANRTI de la titularii de licență;
- plățile pentru eliberarea autorizațiilor, licențelor și condițiilor tehnice ale licențelor;
- plățile pentru resursele de numerotare atribuite;
- alte venituri prevăzute de legislația în vigoare.

De asemenea, ANRTI poate accepta donații și sponsorizări, în condițiile legii. Sumele încasate din sursele susmenționate se rețin integral ca venituri proprii, cu titlu permanent, la dispoziția ANRTI și sunt folosite în conformitate cu prevederile bugetului de venituri și cheltuieli, aprobat potrivit legii.

Bugetul ANRTI se aprobă anual de Guvernul Republicii Moldova și se publică în presa centrală.

7.2 Plata de reglementare și modul de calcul al ei

Potrivit prevederilor art.12 alin.(3) al Legii telecomunicațiilor, ANRTI stabilește mărimea plăților de reglementare pentru anul următor la un nivel suficient pentru acoperirea cheltuielilor sale. Mărimea plăților se stabilește în cotă procentuală și se determină în baza estimării volumului serviciilor de telecomunicații și informatică prestate de către titularii de licențe. În conformitate cu art. 12 alin.(4) al Legii telecomunicațiilor, plata de reglementare constituie până la 0,3 la sută din volumul venitului provenit din prestarea serviciilor de telecomunicații și informatică de către titularii de licențe.

Pentru asigurarea îndeplinirii prevederilor menționate, ANRTI a elaborat *Instrucțiunea privind modul de calcul și achitare a plății de reglementare de către titularii de licențe în domeniul telecomunicațiilor și informaticii* care este publicată pe pagina de Internet a ANRTI.

Plata de reglementare se achită trimestrial, până la data de 15 a lunii următoare trimestrului de gestiune. Anual, către data de 1 noiembrie, ANRTI publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" cota plăților de reglementare pentru anul următor.

În anii 2000-2002, cota plății de reglementare, aprobată de ANRTI, a fost de 0,1 %, iar în anii 2003-2004 – de 0,15%.

Pentru anul 2005, ANRTI a aprobat mărimea plății de reglementare la nivelul de 0,2 la sută.

Suma plății de reglementare, pe care o achită titularul de licență se calculează în modul următor:

$$Spr = V * Pr$$

unde:

Spr – suma calculată a plății de reglementare ce urmează să fie achitată de către titularul de licență;

V – volumul efectiv al venitului provenit din prestarea serviciilor de telecomunicații și informatică pentru perioada de calcul;

Pr – mărimea plății de reglementare stabilită de către ANRTI pentru perioada de calcul.

Prin împuternicirile acordate de lege, ANRTI are dreptul exclusiv de a utiliza mijloacele de pe contul său. Mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă la bugetul anului următor. Dacă pe parcursul exercițiului financiar curent se formează un deficit de fonduri, ANRTI este în drept să-l compenseze de la bugetul anului următor, corectând corespunzător plățile de reglementare.

Pentru acoperirea cheltuielilor curente, ce nu pot fi acoperite din plățile de reglementare colectate, ANRTI este

în drept să contracteze împrumuturi bancare cu dobânzi rezonabile. ANRTI rambursează aceste împrumuturi din mijloacele obținute de la plățile de reglementare colectate ulterior.

Controlul achitării integrale și la timp a plății de reglementare, precum și încasarea silită a plăților de

reglementare și anularea datoriilor litigioase sunt efectuate de către ANRTI conform legislației în vigoare. Pentru încălcarea prevederilor legislației sau a actelor de reglementare, titularii de licență în domeniul telecomunicațiilor și informaticii poartă răspundere conform Codului contravențiilor administrative.

7.3 Plata pentru resursele de numerotare

În conformitate cu art.9(1) lit. g) al Legii Telecomunicațiilor, ANRTI gestionează și atribuite resursele de numerotare solicitate de operatori contra plată. În urma analizei pieței interne a serviciilor de telecomunicații și practicii internaționale de gestionare a resurselor de numerotare, ANRTI a aprobat, prin hotărârea Consiliului de Administrație nr.01/2 din 28.01.2004, plățile pentru resursele de numerotare.

Sursele financiare acumulate în rezultatul atribuirii resurselor de numerotare sunt destinate pentru acoperirea cheltuielilor curente ce nu pot fi acoperite din plățile de reglementare colectate. Experiența acumulată de ANRTI demonstrează că stabilirea unor plăți pentru resursele de numerotare atribuite titularilor de licență în domeniul telecomunicațiilor și informaticii și prestatorilor de servicii contribuie la utilizarea lor eficientă și la un bun management al Planului Național de Numerotare.

Plățile pentru resursele de numerotare
Tabelul 7

N-or	Destinația resurselor atribuite	Resurse de numerotare	Perioada de plată	Plata pentru administrare (lei /număr)
1.	NUMERE			
1.1.	Numere scurte pentru servicii în localitățile din raioanele republicii	9X și 9XX	Anual	5 200,00
1.2.	Numere scurte pentru servicii de transport și alte servicii	1400-1499	Anual	30 000,00
1.3.	Numere pentru rețele de telefonie mobilă din blocurile 69X și 79X	XXXXXX	Anual	0,32
1.4.	Numere pentru rețele de telefonie fixă, din șirul 2	XXXXXX XXXXXX	Anual	0,32
1.5.	Servicii "Freephone" din blocul 800	XXXXXX	Anual	145,00
1.6.	Servicii "Premium rate" din blocul 900	XXXXXX	Anual	145,00
2.	CODURI DE ACCES			
2.1.	Coduri de acces la rețele de telecomunicații telefonice	1010-1049	Anual	30 000,00
2.2.	Coduri de acces la servicii de informații (directoriu)	1180; 1181	Anual	10 000,00
2.3.	Coduri de acces la serviciile de informații (directoriu)	11820-11869	Anual	4 000,00
2.4.	Coduri de acces la serviciile de informații (directoriu)	1187-1189	Anual	10 000,00
2.5.	Coduri de acces la serviciul de IP telefonie	1600-1640	Anual	5 000,00
2.6.	Coduri de acces la servicii interurbane/ internaționale prin operatoare	1680-1699	Anual	5 000,00
2.7.	Coduri tehnologice pentru testarea rețelelor de telecomunicații	1800-1899	Anual	3 000,00
2.8.	Coduri de acces la operatorii de transport date (Internet, Dial-up)	1900-1949	Anual	5 000,00

Resursele de numerotare sunt atribuite câte un număr sau în blocuri de numere. În cazul solicitării sau atribuirii unui sau a mai multe blocuri de numere, plățile pentru ele se multiplică la numărul de numere și blocuri solicitate. Pentru numerele “de aur” și codurile de acces 1600; 1611; 1616; 1622; 1633, 1900; 1911; 1919; 1922; 1933; 1944 se aplică un coeficient de majorare la plățile stabilite.

Printr-o hotărâre separată, ANRTI a satisfăcut demersul solicitanților de numere scurte din șirul „1” utilizate pentru servicii de transport auto și alte servicii, prin care aceștia achită, cu începere din 1 februarie 2004, plățile pentru numerele scurte, atribuite de ANRTI din blocul de numere „14XX”, de două ori pe an: prima tranșă egală cu o doime din plata stabilită pentru un număr se achită până la 15 februarie, iar cea de a doua tranșă – până la 15 august.

7.4 Venituri și cheltuieli

Denumirea indicatorilor	Anul 2004	Anul 2003
VENITURI (în mii lei)	7350,9	5198,3
CHELTUIELI (în mii lei)	6560,6	3992,4

8. Relațiile cu publicul

Experiența acumulată în primii ani de activitate și în special cea din anul 2004 ne-a convins că succesul aplicării actelor de reglementare emise de ANRTI depinde, în mare parte, de modul în care acestea sunt aduse la cunoștința operatorilor de pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică, precum și a utilizatorilor acestor servicii. Iată de ce ANRTI și-a concentrat eforturile spre crearea și susținerea permanentă a unor canale sigure de comunicare cu participanții la această piață.

Principalul obiectiv al activității de comunicare a ANRTI

în anul 2004 a fost de a asigura informarea operatorilor asupra noilor elemente ale cadrului de reglementare referitoare la liberalizarea deplină a pieței, recepționarea și examinarea tuturor sugestiilor și propunerilor făcute de ei pe marginea proiectelor de decizii ale autorității de reglementare expuse pe pagina sa de Internet spre consultare publică. În toate acțiunile ce le-a întreprins în perioada de raport, ANRTI s-a străduit să fie deschisă pentru dialog și colaborare cu toți titularii de licență, indiferent de experiența și ponderea acestora pe piață.

8.1 Comunicarea cu operatorii și utilizatorii de servicii

Comunicarea ANRTI cu operatorii și utilizatorii serviciilor de telecomunicații și informatică se desfășoară în baza principiilor de transparență, informare și consultare publică, principii stabilite de legile telecomunicațiilor, cu privire la petiționare și privind accesul la informație.

Pentru punerea în practică a acestor principii, ANRTI a creat pagina sa de Internet, disponibilă în trei limbi – română, rusă și engleză, prin intermediul căreia la cunoștința publicului sunt aduse toate informațiile relevante despre activitatea ANRTI și se desfășoară consultările publice a proiectelor de hotărâri ale Consiliului de Administrație, proiecte cu impact semnificativ pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică. Pe pagina de Internet pot fi

consultate toate hotărârile Consiliului de Administrație, extrasele din procesele verbale ale Comisiei pentru eliberarea licențelor, comunicatele de presă, etc. Tot aici este amplasată informația despre orarul audiențelor cetățenilor de către conducerea ANRTI, despre modul de contactare a persoanelor cu funcție de răspundere a ANRTI.

În cursul anului 2004, în cadrul audiențelor efectuate de către conducerea ANRTI, au fost examinate sesizările a circa 320 de cetățeni. În acest răstimp la ANRTI au parvenit 237 de petiții, care au fost examinate și soluționate în strictă conformitate cu prevederile legilor cu privire la petiționare și privind protecția consumatorilor.

8.2 Furnizarea informației de interes public

Ca și în ceilalți ani, în 2004, ANRTI a continuat să aplice așa numita formulă clasică a transparenței: a da publicității toată informația de interes public referitoare la activitatea sa, a jucătorilor principali de pe piață, precum și la situația de pe diferite segmente ale acesteia. Toate deciziile privind eliberarea licențelor, atribuirea resurselor de numerotare, tarifele, modul și condițiile de prestare a serviciilor publice de bază de telecomunicații furnizate de S.A. MOLDTELECOM, oferta de interconectare de referință a acestui operator, etc. au fost

expuse pe pagina de Internet a ANRTI. De regulă, aceste decizii au făcut obiectul comunicatelor serviciului de presă al ANRTI, care ulterior sunt date publicității de principalele mijloace de informare în masă de rang național.

Hotărârile Consiliului de Administrație al ANRTI de interes public, informația privind licențele eliberate, anulate sau suspendate, datele statistice despre aceste licențe sunt publicate în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

De remarcat că, în multe cazuri, comunicarea cu publicul

nu se limitează la informațiile pe care ANRTI le difuzează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la accesul la informație. Ori de câte ori este nevoie, corpul de specialiști ai ANRTI oferă consultații solicitate de noii operatori ai serviciilor de telecomunicații și informatică sau de acei, care intenționează să intre pe această piață.

8.3 Relația cu mass-media

Toate acțiunile întreprinse de ANRTI la capitolul relația cu mass-media au fost subordonate unui scop major – prin furnizarea unor informații obiective și echidistante – de a deveni un partener credibil pentru presă.

Accentul în abordarea acestei relații a fost pus pe informarea permanentă a reprezentanților celor mai importante instituții media și ai celor de profil economic despre reglementările noi și transformările survenite în urma liberalizării complete a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică.

În ultimii ani în practica ANRTI privind relația sa cu mass-media s-au încetățenit două formule tradiționale. Este vorba de organizarea conferințelor de presă prilejuite de declanșarea sau finalizarea unor acțiuni de anvergură în sectorul telecomunicațiilor și informaticii, la care sunt invitați reprezentanții majorității mediilor de informare de nivel național, și de difuzarea comunicatelor de presă cu subiecte de interes public pentru operatorii serviciilor de telecomunicații și informatică și utilizatorii acestor servicii.

În 2004, factorii de decizie ai ANRTI au ținut patru conferințe de presă axate pe problematica legată de rebalansarea tarifelor la serviciile publice de bază de telecomunicații furnizate de S.A. MOLDTELECOM, rezultatele studiului asupra accesului populației țării la serviciile de telefonie, demararea proiectului pilot de implementare a Serviciului Universal în raionul Nisporeni, etc. În acest răstimp au fost pregătite și difuzate circa o sută de comunicate de presă. Începând cu 2004, toate

În scopul unei informări mai bune a publicului asupra activităților sale, ANRTI a creat un serviciu special – serviciul de presă, care activează deja de doi ani. Acesta este preocupat nu numai de relația cu mijloacele mass – media, ci și de furnizarea informațiilor solicitate de reprezentanții presei și a societății civile.

comunicatele sunt expuse pe pagina de Internet a ANRTI.

Ca și în perioada anterioară, în 2004, ANRTI a promovat politica ușilor deschise pentru presă. Reprezentanții acestora au fost invitați la toate ședințele publice ale Consiliului de Administrație și Comisiei pentru eliberarea licențelor, la consultările organizate cu cei mai mari operatori de telecomunicații în probleme de interes public. În această perioadă au fost satisfăcute majoritatea absolută a solicitărilor presei – scrise și electronice – referitoare la acordarea unor interviuri sau la oferirea informațiilor de interes public.

În 2004, ANRTI a organizat, de asemenea, trei campanii de presă consacrate unor probleme de importanță majoră pentru țară: explicarea conținutului etapei a doua de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de bază furnizate de S.A. MOLDTELECOM și a impactului acesteia asupra utilizatorilor finali, necesitatea racordării legislației naționale cu standardele Uniunii Europene și adoptării unei redacții noi a Legii telecomunicațiilor, promovarea accesului populației la serviciile de bază din domeniul telecomunicațiilor și informaticii, avantajelor implementării Serviciului Universal în Republica Moldova.

În 2005, care a fost declarat de ANRTI An al consumatorului, accentul în relația cu mass-media se pune pe informarea permanentă a reprezentanților acesteia despre măsurile luate de ANRTI în scopul promovării și protejării drepturilor și intereselor utilizatorilor finali de servicii din domeniul telecomunicațiilor și informaticii.

9. Evoluții pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică

9.1 Volumul și structura pieței

În primul an al liberalizării depline a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, valoarea acesteia, în raport cu 2003, a crescut cu aproape 21 la sută, atingând cifra de 2,4 mlrd. lei. Această evoluție se datorează, în principal, creșterii capacității de cumpărare a populației, sporirii volumului de investiții în sectoarele ramurii, implementării noilor tehnologii de furnizare a serviciilor, în special a celor de acces la Internet în bandă largă, precum și îmbunătățirii calității serviciilor prestate.

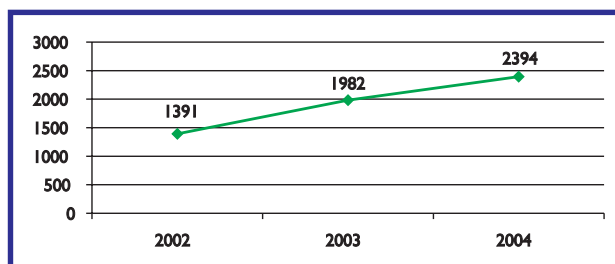


Fig. 9.1. Volumul pieței de telecomunicații și informatică (mln lei)

Sursa: ANRTI.

Din punct de vedere al structurii pieței de telecomunicații și informatică, ponderea cea mai mare îi revine telefoniei fixe – 57,69%, urmată de telefonia mobilă – 33,38%, serviciile de acces la Internet – 6,66% și serviciile de televiziune prin cablu și/sau eter – 2,27%

Pentru 2005, ANRTI prognozează creșterea volumului serviciilor prestate pe toate segmentele pieței, în special a serviciilor de telefonie mobilă, care, la finele anului curent, ar putea avea, în structura pieței, aceeași pondere ca și serviciile de telefonie fixă.

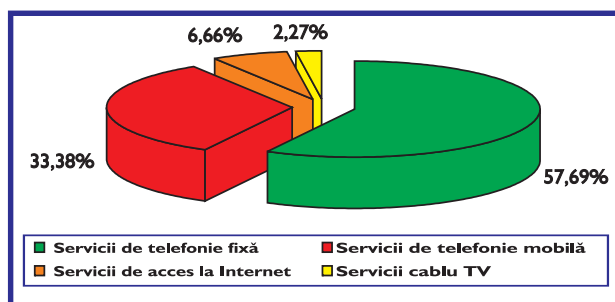


Fig. 9.2. Volumul pieței serviciilor de telecomunicații și informatică (mln lei)

Sursa: ANRTI.

9.2 Investiții în sectoarele pieței

În 2004, volumul total al investițiilor în piața de telecomunicații și informatică a Republicii Moldova a constituit aproximativ 883,3 mln lei (70 mln \$). Cele mai importante investiții au fost făcute în sectorul telefoniei fixe – 510 mln lei. În sectorul telefoniei mobile au fost investite 330 mln lei, pe segmentul servicii Internet – 24,2 mln, iar pe segmentul TV prin cablu și/sau eter – 19,1 mln lei.

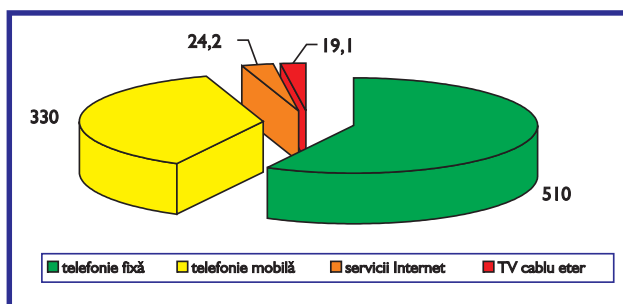


Fig. 9.3. Structura investițiilor efectuate în telecomunicații și informatică în anul 2004 (mln lei)

Sursa: ANRTI.

În raport cu 2003, volumul investițiilor a crescut cu 34,9 la sută. Cea mai pronunțată creștere – de 163 mln lei a fost înregistrată în sectorul telefoniei mobile. Comparativ cu 2003, investițiile în acest sector practic s-au dublat, în sectorul telefoniei fixe au crescut cu 12,8%, iar pe celelalte segmente s-a înregistrat o creștere mai lentă.

Dinamica investițiilor efectuate în perioada 2003-2004 în telecomunicații și informatică permite să se prognozeze că, în 2005, volumul acestora va depăși nivelul înregistrat în 2004. Specialiștii ANRTI consideră că această creștere va fi determinată, în bună parte, de investițiile pentru dezvoltarea continuă a infrastructurii și implementarea noilor tehnologii de către operatorul național de telefonie fixă S.A. MOLDTELECOM, operatorii de telefonie mobilă S.A. VOXTEL și S.A. MOLDCELL, precum și pentru extinderea și îmbunătățirea serviciilor de acces la Internet furnizate prin tehnologii în bandă largă.

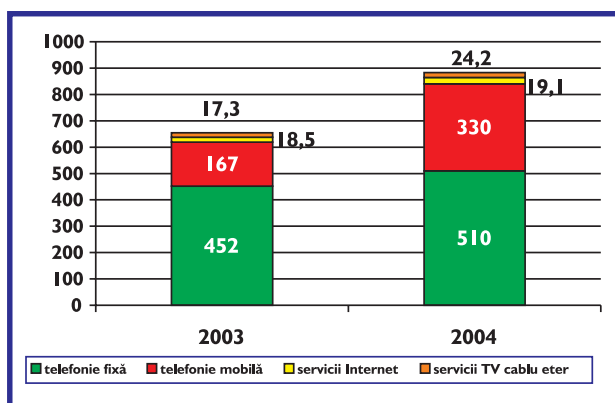


Fig. 9.4. Dinamica investițiilor în telecomunicații și informatică (mln lei)

Sursa: ANRTI.

10. Sectorul de telefonie fixă

10.1 Descriere generală

Republica Moldova este printre puținele țări din Europa de Sud-Est în care sectorul de telefonie fixă, în anii 2002 - 2004, a înregistrat o evoluție ascendentă. În perioada de raport, valoarea acestei piețe a constituit 1 mlrd 550 mln lei, înregistrând o creștere, față de 2003, cu 30 la sută. Aceasta se datorează, în bună parte, procesului de implementare a primelor două etape de rebalansare a

tarifelor la serviciile publice de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM, aplicării tehnologiilor moderne și promovării unor servicii noi, creșterii numărului de abonați, precum și a volumului de trafic telefonic.

În 2004, volumul total al investițiilor în telefonia fixă s-a majorat, în raport cu 2003, cu 58 milioane lei, atingând cifra de 510 milioane lei. Accentul în efectuarea investițiilor a

fost pus pe extinderea capacității comutatoarelor și conectării noilor abonați; pe modernizarea, dezvoltarea și instalarea comutatoarelor în centrele raionale, a comutatoarelor și rețelelor locale în zonele rurale, precum și pe digitalizarea rețelelor, factor ce a contribuit la îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Cu toate că în ultimii ani procesul de digitalizare al acestor rețele a decurs în ritmuri de creștere constantă, ponderea conexiunilor analogice rămâne a fi destul de mare, iar rata de digitalizare este nesatisfăcătoare în comparație cu cea din țările din Europa Centrală și UE, unde acest proces practic a fost finalizat.

10.2 Operatori și abonați

La 1 ianuarie 2005 la ANRTI erau înregistrați 22 titulari de licență pentru furnizarea serviciilor publice de telefonie fixă. Dintre aceștia, în 2004, au activat S.A. MOLDTELECOM, ÎS „Calea ferată a Moldovei” și parțial S.A. RISCO, care și-a lansat serviciile în toamna aceluiași an. Ponderea S.A. MOLDTELECOM pe această piață a constituit 99,5%. Altor trei deținători ai licențelor de acest tip – ARAX-IMPEX, EUROSTOCK și SICRES PLUS – li s-au atribuit resurse de numerotare, însă dășii nu au reușit să-și lanseze serviciile în anul 2004.

În perioada de raport, s-a păstrat tendința de creștere a numărului de abonați ai telefoniei fixe, în special în localitățile rurale.

10.3 Penetrarea telefoniei fixe¹

Pe parcursul anilor 90 rata penetrării telefoniei fixe aproape s-a dublat, iar în perioada 2000-2003 acest indicator, raportat la 100 de locuitori, a crescut anual cu circa 2%. În 2004, rata de penetrare a constituit 25,5%, depășind astfel nivelul de 25%, care urma să fie atins, potrivit Strategiei de dezvoltare a sectorului telecomunicațiilor, la finele anului 2005.

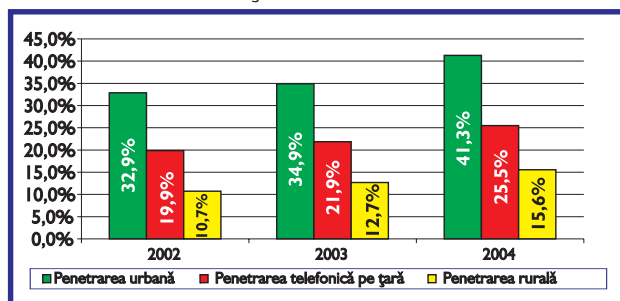


Fig. 10.3. Penetrarea telefoniei fixe

Sursa: ANRTI.

Progresul obținut reduce într-o anumită măsură decalajul între rata penetrării telefoniei fixe din Moldova și cea din țările Uniunii Europene. Însă, deși s-a înregistrat o creștere de 3,6%

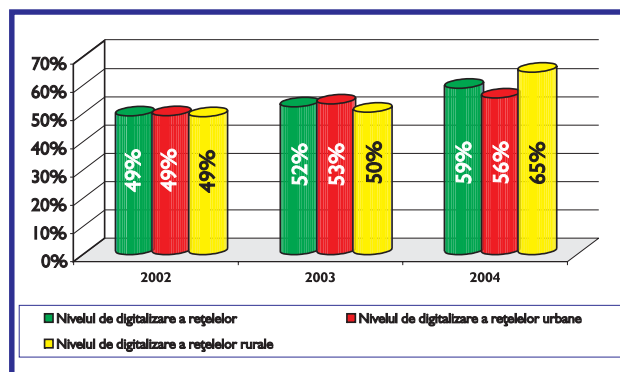


Fig. 10.1. Nivelul de digitalizare a rețelelor

Sursa: ANRTI.

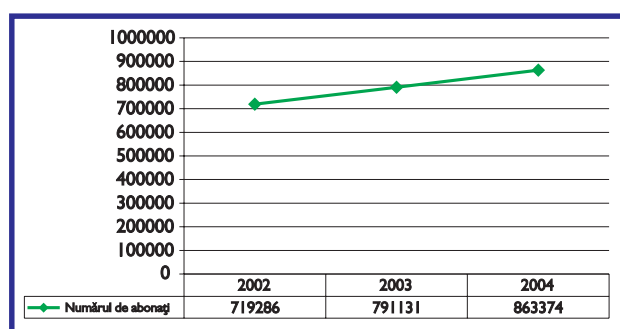


Fig. 10.2. Evoluția numărului de abonați

Sursa: ANRTI.

(din care 1,6 puncte procentuale au rezultat din modificarea numărului estimat al populației de către Departamentul Statistică și Sociologie în rezultatul recensământului populației din 2004), rata de penetrare a telefoniei fixe rămâne a fi una din cele mai scăzute în raport cu țările Europei Centrale și de Est, ceea ce permite de a afirma că acest sector dispune de rezerve substanțiale de dezvoltare.

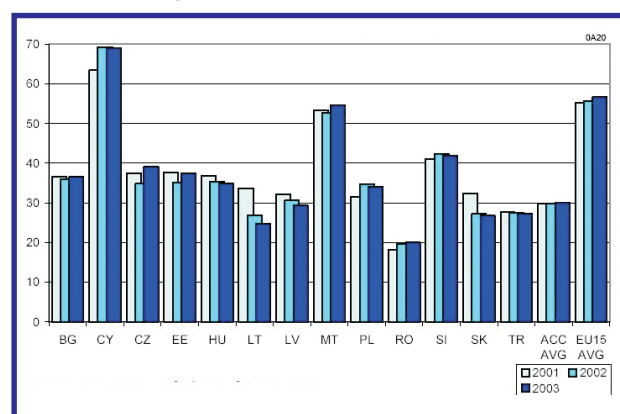


Fig. 10.4. Penetrarea telefonică în țările Europei Centrale și de Est

Sursa: IBM, proiect UE.

¹ Acest indicator a fost calculat în conformitate cu datele Departamentului Statistică și Sociologie (www.statistica.md) privind numărul preliminar al populației Republicii Moldova la 1 ianuarie 2005.

În conformitate cu prevederile Strategiei Naționale de Edificare a Societății Informaționale, Republica Moldova urmează să ajungă la nivelul mediu de penetrare a telefoniei fixe din țările Europei Centrale – 35% – în perioada 2008-2010.

Despre penetrarea telefoniei fixe putem judeca și după gradul de telefonizare a menajelor, indicator care arată ponderea familiilor ce dispun de post telefonic fix la domiciliu.

Cu toate că gradul de telefonizare a menajelor se îmbunătățește pe an ce trece, el rămâne, totuși, nesatisfăcător. Astfel, circa jumătate din familii nu dispun de post telefonic fix la domiciliu. Dacă în localitățile urbane de posturi telefonice dispun două treimi din familii, atunci în localitățile rurale acest indice este ceva mai mare de o treime.

10.4 Tarife și venituri

La 1 februarie 2003 a demarat prima etapă de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de bază prestate de S.A. MOLDTELECOM, iar la 1 februarie 2004 – cea de-a doua etapă. Acest proces a fost dictat de necesitatea deschiderii pieței pentru concurență și asigurării stabilității financiare a operatorului cu situație dominantă după apariția competitorilor pe segmentele atractive de piață. Până la demararea procesului dat, venitul provenit din furnizarea serviciilor de telefonie fixă locală de către S.A. MOLDTELECOM acoperea circa 20% din venitul necesar de la furnizarea acestor servicii. Drept urmare a primelor două etape de rebalansare a tarifelor, venitul de la furnizarea serviciilor locale acoperă circa 60% din venitul necesar.

În 2004, venitul mediu lunar per abonat (Average Revenue per User – ARPU) a operatorului istoric S.A. MOLDTELECOM a fost de circa 149 lei (cu 27% mai mult decât venitul mediu lunar per abonat în sectorul telefoniei mobile). În aceeași perioadă, acest indicator la Î.S. „Calea Ferată a Moldovei”, unul dintre operatorii alternativi de telefonie fixă locală, a constituit circa 17 lei.

În structura venitului mediu per abonat predomină (68%) venitul provenit din furnizarea serviciilor telefonice interurbane, internaționale și de legătură cu rețelele mobile. Serviciile telefoniei locale au generat numai 16% din venit, iar altele 7% provin din conectarea noilor abonați.

10.5 Traficul telefoniei fixe

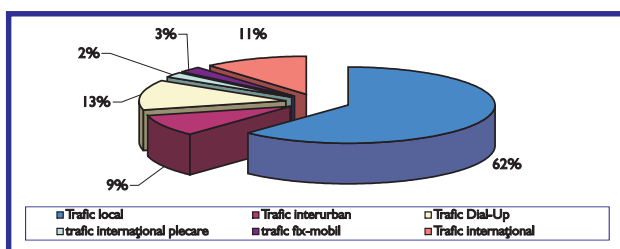


Fig. 10.7. Structura traficului total în rețeaua fixă a S.A. MOLDTELECOM în 2004

Sursa: ANRTI.

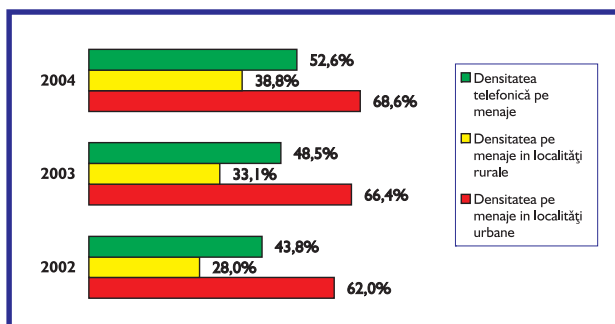


Fig. 10.5. Nivelul penetrării telefoniei fixe în gospodării

Sursa: ANRTI.

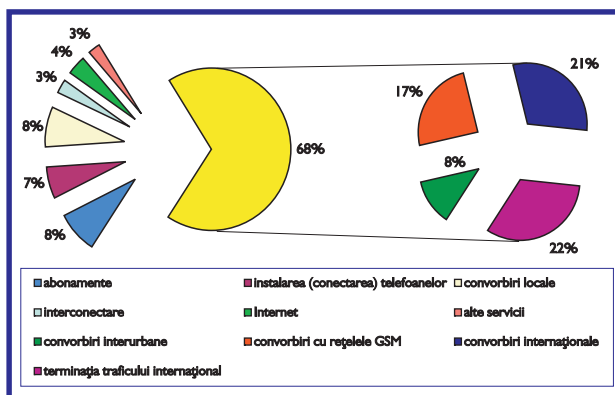


Fig. 10.6. Structura venitului mediu per utilizator

Sursa: ANRTI.

Un rol deosebit în venitul obținut în sectorul telefoniei fixe le revine externalităților de rețea. Bunăoară, veniturile S.A. MOLDTELECOM provenite de la serviciile prestate în interiorul propriei rețele au reprezentat, în 2004, circa 33% (49 lei lunar/abonat), restul 67% au fost obținute datorită externalităților de rețea. Astfel, activitatea operatorilor de telefonie mobilă a asigurat pentru S.A. MOLDTELECOM circa 20% din venit (30 lei lunar/abonat).

În perioada de raport, cea mai mare parte a traficului i-a revenit celui local. Această situație a fost determinată, în mare parte, de tarifele mici și numărul semnificativ de minute incluse în abonamentele lunare ale abonaților.

Cu toate că 62% din trafic i-au revenit celui local, el a generat doar 8% din veniturile S.A. MOLDTELECOM. Spre deosebire de acesta, traficul internațional, ponderea căruia a fost numai de 11%, a generat 43% din venitul total.

În 2004, un abonat al telefoniei fixe a generat, în mediu, un trafic cu următoarea structură:

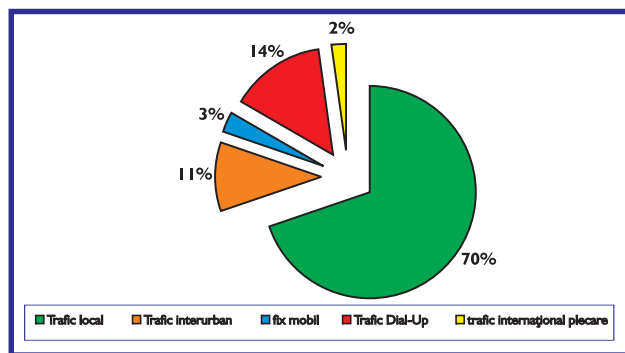


Fig. 10.8. Structura traficului generat de abonații rețelelor fixe

Sursa: ANRTI.

Din graficul de mai jos se observă că, în ultimii ani, traficul internațional al S.A. MOLDTELECOM a cunoscut o creștere esențială – de cca 3,5 ori, în raport cu anul 2002.

Potrivit prognozelor ANRTI, în 2005 numărul total al posturilor telefonice ar putea să se ridice până la 930 – 950 mii, iar rata penetrării telefoniei fixe, raportată la o sută de locuitori – până la 28 – 29%. Specialiștii ANRTI argumentează acest pronostic prin evoluția ascendentă în ultimii doi ani a sectorului telefoniei fixe, apariția pe piață a

unor operatori alternativi, prin aplicarea unor tehnologii moderne, promovarea mai multor servicii noi, precum și prin creșterea veniturilor S.A. MOLDTELECOM rezultate din majorarea traficului telefonic, continuarea procesului de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de bază prestate de acest operator.

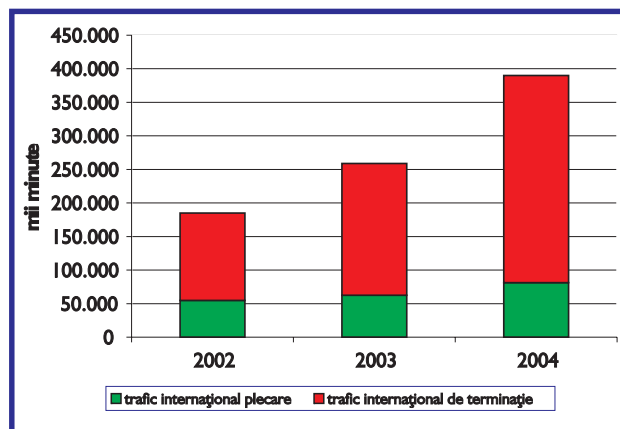


Fig. 10.9. Structura traficului internațional al S.A. MOLDTELECOM

Sursa: ANRTI.

10.6 Servicii internaționale de voce prin IP (VoIP)

Ca urmare a liberalizării pieței de telecomunicații și informatică, până la 1 ianuarie 2005, au fost autorizate să furnizeze servicii internaționale VoIP 71 de companii, dintre care activau 15 – două ofereau servicii de telefonie IP prin intermediul rețelelor proprii și 13 – prin intermediul rețelelor de acces ce aparțin altor operatori.

În tabelul de mai jos sunt prezentați furnizorii alternativi de servicii de apeluri internaționale prin intermediul protocolului IP.

Tabelul 10.1

N/o	Denumirea operatorilor
1	Arax Impex
2	Boridan Consulting
3	Cartel Sistem
4	Globtelcom
5	Interfon-lux
6	International Communication Systems Inc.
7	Isabel
8	Meganet
9	Moldcell
10	Moldtelecom
11	Sicres Plus
12	Telcom Technologies
13	Telemidia Group
14	Transneogrup
15	Vonessen Group

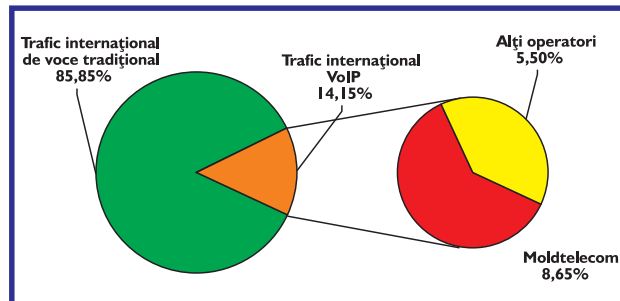


Fig. 10.10. Structura traficului internațional de voce în anul 2004

Sursa: ANRTI.

Deși pe piață activează 14 operatori alternativi care furnizează apeluri internaționale prin intermediul protocolului IP, totuși S.A. MOLDTELECOM rămâne a fi cel mai important furnizor de astfel de servicii, având o pondere de 8,65% din cota de 14,15% din traficul internațional înregistrat în 2004. În această cotă ponderea operatorilor alternativi reprezintă 5,50%. Ponderea mare a S.A. MOLDTELECOM pe segmentul convorbirilor internaționale prin protocolul IP se datorează, în bună parte, integrării pe verticală a acestui operator. Deținând infrastructura de acces și de transport, precum și o rețea dezvoltată de colectare a plăților, S.A. MOLDTELECOM are posibilitatea de a oferi servicii post-paid, care sunt facturate împreună cu celelalte servicii telefonice.

Comparativ cu anul 2003, în 2004 traficul internațional de voce prin protocolul IP (VoIP) a crescut cu 8,96 mln minute sau cu 196,3%. În schimb, traficul convorbirilor internaționale tradiționale s-a majorat doar cu 27,31% sau cu 17,6 mln minute.

Creșterea traficului internațional de voce prin protocolul IP a fost cauzată de reducerea substanțială a tarifelor la aceste servicii, care în prezent sunt, în funcție de direcția apelată și de tipul rețelei, cu aproximativ 25-30% mai mici, decât la telefonie internațională tradițională. La acest proces a contribuit în mod esențial și reducerea de către ANRTI, ca rezultat al rebalansării tarifelor S.A. MOLDTELECOM, a plății pentru deficitului de acces (de la 0,98 lei la 0,50 lei fără TVA), pe care operatorii alternativi o achită MOLDTELECOM-ului.

11. Sectorul telefoniei mobile

11.1 Descriere generală

Serviciul de telefonie mobilă celulară în Republica Moldova a fost lansat în anul 1995, când Ministerul Comunicațiilor și Informaticii a eliberat o licență pentru prestarea acestui serviciu, în standardul NMT-450, companiei „Moldavian Mobile Telephone” (MMT).

În anul 1997, în urma unui concurs internațional repetat, a fost desemnat primul operator de telefonie mobilă celulară, în standardul GSM, – consorțiul START, format de către „France Telecom Mobile International”, „Moldavian Mobile Telephone”, MOLDTELECOM și „MobilRom”. Ulterior acesta s-a înregistrat ca întreprindere mixtă moldo-româno-franceză S.A. VOXTEL. Compania dată urma să acopere, în primii patru ani de activitate, 55% din teritoriul țării. Ministerul Comunicațiilor și Informaticii estima, în primii 2-3 ani de activitate, o piață de până la 10.000 de abonați.

Locul doi în concursul susmenționat i-a revenit consorțiului S.A. MOLDCELL, căruia Ministerul Trans-

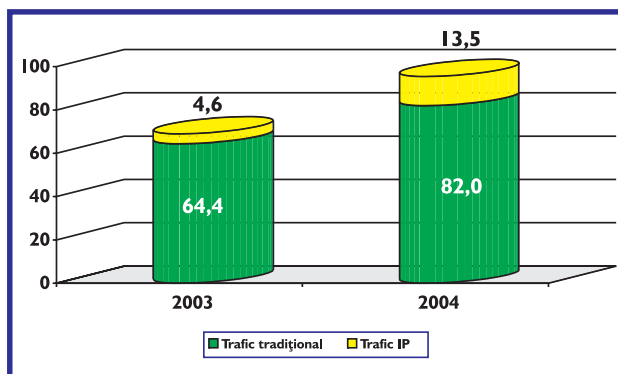


Fig. 10.11 Dinamica traficului internațional VoIP (mln minute)

Sursa: ANRTI.

porturilor și Comunicațiilor i-a eliberat, în anul 1999, licența corespunzătoare. Cel de-al doilea operator de telefonie mobilă celulară și-a început activitatea operațională în anul 2000.

În anii 1995-2004 piața serviciilor de telefonie mobilă a traversat două perioade distincte. Prima se caracterizează prin monopolul deținut de MMT, apoi de S.A. VOXTEL, monopol care nu a favorizat dezvoltarea rapidă a pieței.

Cea de-a doua perioadă este marcată de competiția între cei doi operatori de telefonie mobilă, care stimulează în mod substanțial dezvoltarea pieței. Ambii operatori au acordat și continuă să acorde o atenție deosebită acoperirii geografice, calității serviciilor, precum și unor planuri tarifare convenabile abonaților. Infrastructura, echipamentul, tehnologiile utilizate, precum și profesionalismul înalt al angajaților le permit celor doi operatori să ofere utilizatorilor produse și servicii de calitate.

11.2 Abonați

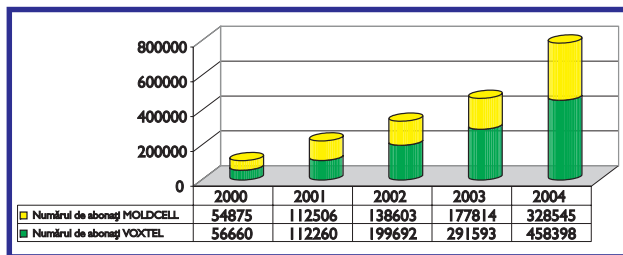


Fig. 11.1 Evoluția bazei de abonați

Sursa: ANRTI.

2004 s-a dovedit a fi cel mai reușit an în istoria telefoniei mobile a Republicii Moldova din punct de vedere al creșterii numărului de abonați. Astfel, dacă în perioada 2000 – 2003

numărul conectărilor nete pe piață se încadra între 110-130 mii abonați anual, atunci în 2004 ambii operatori au reușit să conecteze 317,5 mii de abonați noi, ceea ce reprezintă o creștere de 67,6%.

În linii mari, în 2004, structura pieței de telefonie mobilă, după numărul de abonați, nu a suferit mari schimbări. Pondere de piață a S.A. MOLDCELL a crescut, în 2004, cu 3,8%, recuperându-și pozițiile după ce VOXTEL, în 2003, a reușit să-și majoreze cota de piață cu 3,1%.

2004 a fost primul an în care ponderea abonaților post-paid a înregistrat o creștere ușoară, aceasta fiind de 1,4%. Este evident faptul că abonații pre-paid continuă să fie cel mai mare grup de utilizatori de servicii de telefonie mobilă, întrucât 86,6% din numărul total de abonați.

11.3 Penetrarea telefoniei mobile²

În perioada 2000 – 2003, penetrarea telefoniei mobile, raportată la o sută de locuitori, a cunoscut o creștere de circa 3% anual. În 2004, această creștere practic s-a triplat, atingând cifra de 8,8%. Astfel, rata de penetrare a telefoniei mobile a crescut într-un an de la 13,86% la 23,24. Potrivit Strategiei de dezvoltare a domeniului telecomunicațiilor, nivelul de 15% a penetrării telefoniei mobile urma a fi atins către 31 decembrie 2005.

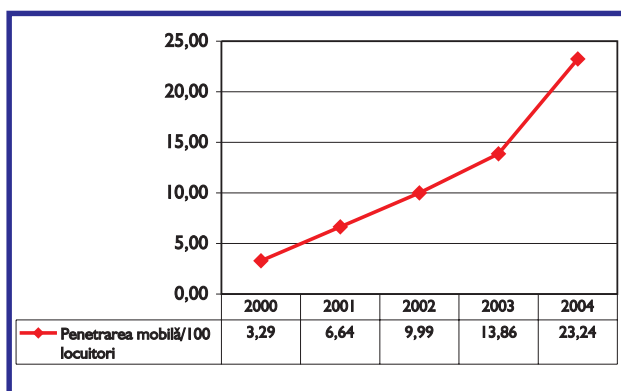


Fig. 11.2 Penetrarea telefoniei mobile

Sursa: ANRTI.

11.4 Venituri și investiții

În 2004, veniturile celor doi operatori de la prestarea serviciilor de telefonie mobilă au crescut de la 544 milioane la 894 milioane lei sau cu 64,3 la sută.

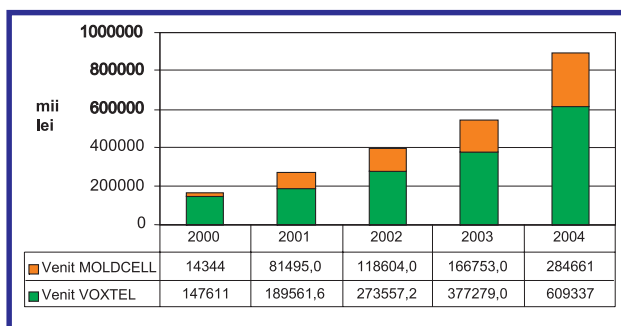


Fig. 11.4 Valoarea și structura pieței

Sursa: ANRTI.

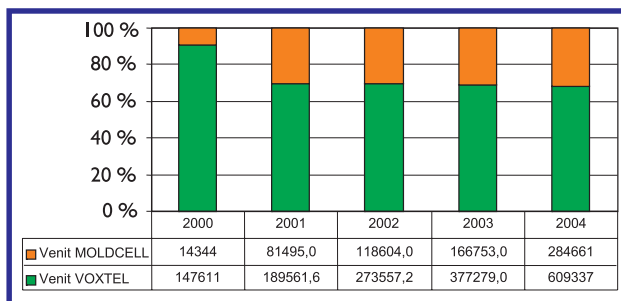


Fig. 11.5 Structura pieței după venit, mii lei

Sursa: ANRTI.

Accelerarea creșterii ratei de penetrare a telefoniei mobile în Republica Moldova reflectă tendințele ce se prefigurează pe piețele similare ale statelor vecine, unde accelerarea a avut loc începând cu un grad de penetrare de 15-20%, indicator care definește pragul de trecere la utilizarea în masă a telefoniei mobile.

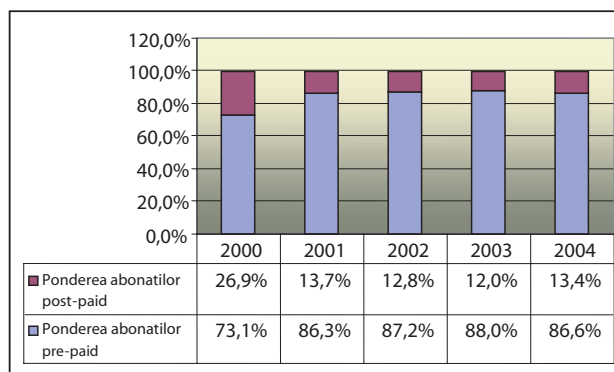


Fig. 11.3 Ponderea abonaților post paid/pre-paid

Sursa: ANRTI.

În perioada de raport, venitul mediu lunar per utilizator (ARPU) s-a stabilizat, înregistrând o creștere de 5% față de anul precedent.

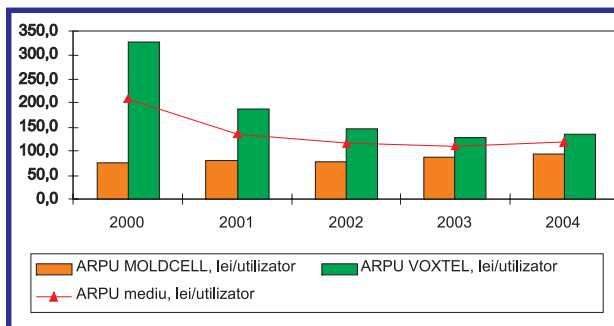


Fig. 11.6 Dinamica veniturii medii pe utilizator

Sursa: ANRTI.

Dacă în anii 2000 – 2004 la S.A. MOLDCELL ARPU a fost relativ stabil, înregistrând anual o creștere ușoară, atunci la S.A. VOXTEL, în perioada 2000-2003, acest indicator s-a aflat în permanentă scădere. Fenomenul dat a fost cauzat de factorul concurenței, cât și de conectarea la rețea a abonaților cu venituri mai joase.

Creșterea ușoară, în 2004, a ARPU al ambilor operatori a avut loc sub influența majorării în acest an a ratelor naționale și internaționale de terminare ale apelurilor în rețelele mobile. În 2005, această majorare lipsește, de aceea

² În calcul au fost luate datele Departamentului Statistică și Sociologie (www.statistica.md) referitoare la numărul preliminar al populației Republicii Moldova la 1 ianuarie 2005.

ARPU ar putea să scadă ușor datorită stabilizării din ultimii ani al acestui indicator.

În 2004, investițiile efectuate în sectorul telefoniei mobile au constituit 330 milioane lei, înregistrând, față de anul

precedent, o creștere de 96,7%. S.A. VOXTEL a investit 171,6 milioane lei, iar S.A. MOLDCCELL – 158,5 milioane lei. Investițiile în acest sector alcătuiesc circa 40% din totalul investițiilor efectuate în telecomunicații.

11.5 Calitatea serviciilor

La 1 ianuarie 2005, gradul de acoperire geografică raportată de cei doi operatori de telefonie mobilă a fost de peste 86%. Potrivit datelor prezentate, ratele de acoperire geografică și a populației țării la S.A. VOXTEL au fost de 86,16 și 92,37%, iar la S.A. MOLDCCELL, respectiv, de 86,14 și 87,4%.

Coeficientul de blocare a apelurilor în rețelele mobile a fost între cifra de 0,07% – 0,4%, iar coeficientul de întrerupere a apelurilor a fost circa 1,13%.

Potrivit estimărilor ANRTI, în 2005, numărul utilizatorilor de servicii de telefonie mobilă va continua să crească în ritmurile înregistrate în anul 2004. La finele anului

2005, numărul total al abonaților celor doi operatori de telefonie mobilă ar putea atinge cifra de 1,2 milioane, iar rata de penetrare a acestui tip de telefonie – 32-35%. Prin urmare, în 2005 se va ajunge la nivelul de 30% al penetrării telefoniei mobile, nivel care urma a fi atins, conform Strategiei de dezvoltare a domeniului telecomunicațiilor, în anul 2010. Spre deosebire de anul 2004, când creșterea numărului de abonați și a veniturilor era practic sincronă, în 2005, în opinia specialiștilor ANRTI, veniturile pe piața serviciilor de telefonie mobilă vor înregistra un ritm de creștere mai mic decât cel al bazei de abonați.

12. Sectorul transport date, acces la Internet și linii închiriate

12.1 Descriere generală

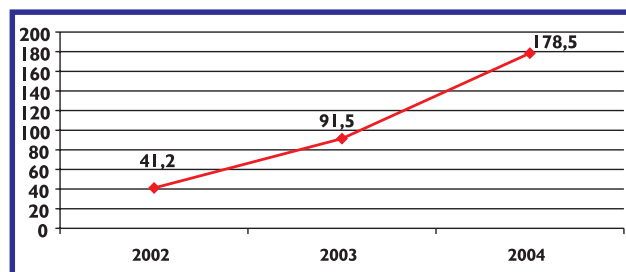


Fig. 12.1 Valoarea pieței de transport date și linii închiriate (mln. lei)

Sursa: ANRTI.

Serviciile transport date, acces la Internet și linii închiriate reprezintă aproximativ 6,66% din piața de telecomunicații și informatică a Republicii Moldova. În 2004, valoarea pieței acestor servicii a crescut, în raport cu 2003, cu 95 la sută. (figura 12.1.)

Principalele obiective urmărite de ANRTI pe aceste piețe sunt:

- identificarea piețelor cu ridicata și cu amănuntul prin efectuarea unor studii de piață calitative;
- promovarea serviciilor în bandă largă prin facilitarea accesului necondiționat al noilor operatori la bucla locală;
- protejarea intereselor utilizatorilor finali prin asigurarea accesibilității serviciilor de acces la Internet.

12.2 Servicii transport date și acces la Internet

La 1 ianuarie 2005 la ANRTI erau înregistrate 121 companii licențiate pentru furnizarea serviciilor transport date prin rețele terestre și/sau VSAT. Principalele servicii oferite pe piața cu amănuntul sunt: acces la Internet, VoIP, VPN etc. La 1 ianuarie 2005 furnizorii activi ofereau servicii de acces la Internet după cum urmează:

- acces dial-up – 13 furnizori;
- acces prin cablu coaxial – 2 furnizori;
- acces radio – 6 furnizori;
- acces xDSL – 14 furnizori;
- acces prin alte mijloace – 5 furnizori.

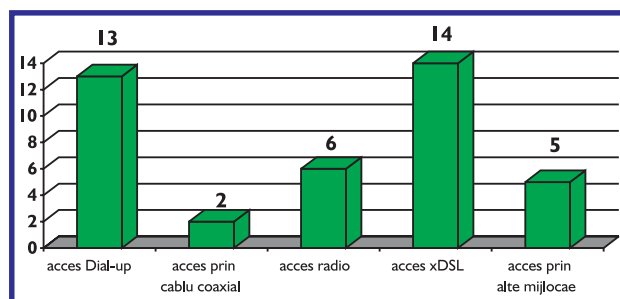


Fig. 12.2 Numărul furnizorilor de servicii de acces la Internet în funcție de suportul utilizat la 31 decembrie 2004

Sursa: ANRTI.

Comparativ cu 2003, în 2004 s-a înregistrat o creștere vădită a ratei de utilizare a serviciilor de acces la Internet.

Astfel, după cum se vede din graficul de mai jos, în 2004, numărul total al conexiunilor de acces la Internet a crescut, față de 2003, cu 22004 de conexiuni. În principal, această creștere a avut loc pe seama conexiunilor WAP – cu 19291, prin cablu coaxial – cu 738, a conexiunilor xDSL, în special ADSL, – cu 1084, a conexiunilor prin radio – cu 372, conexiunilor Dial-up – cu 505, alte conexiuni – cu 14.

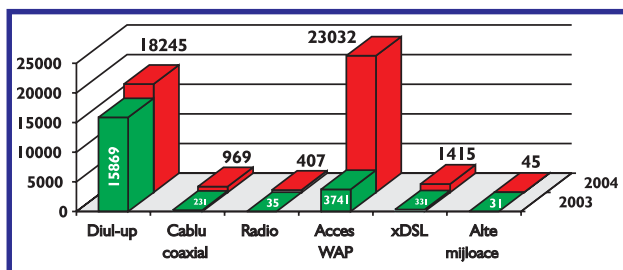


Fig. 12.3 Evoluția conexiunilor de acces la Internet în funcție de suportul utilizat

Sursa: ANRTI.

Potrivit unui sondaj realizat în cadrul proiectului "Elaborarea strategiei naționale privind tehnologiile

12.3 Acces la Internet în bandă largă

În 2004, numărul conexiunilor de acces la Internet în bandă largă a crescut de 4,75 ori, atingând până la 1 ianuarie 2005 cifra de 2791 de conexiuni, față de 597 conexiuni înregistrate în anul 2003. Acest fenomen s-a produs, în temei, pe seama creșterii numărului de conexiuni prin fire metalice torsadate – cu 1084 de conexiuni, prin cablu coaxial – cu 738 de conexiuni și prin radio – cu 372 de conexiuni.

Creșterea numărului de conexiuni prin fire metalice torsadate se datorează dezvoltării familiei de tehnologii în bandă largă xDSL, în special ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line). Creșterea conexiunilor în bandă largă prin cablu coaxial a fost determinată de lansarea serviciilor de acces la Internet a celui mai important operator de televiziune prin cablu SUN COMMUNICATIONS, iar cea a conexiunilor prin radio – de implementarea tehnologiei fără fir de tip Wi-Fi (Wireless Fidelity) de către compania "StarNet".

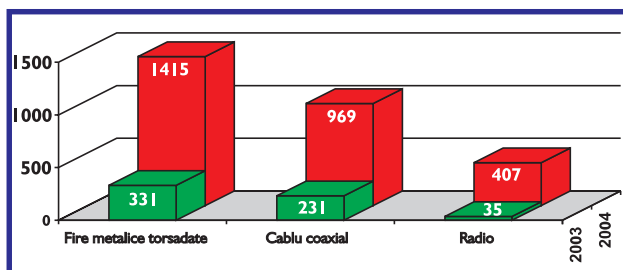


Fig. 12.5 Evoluția conexiunilor de acces la Internet în bandă largă în funcție de tipul de conexiune

Sursa: ANRTI.

societății informaționale pentru dezvoltare", în 2004 numărul utilizatorilor Internet, care îl accesează regulat (minimum o dată pe săptămână), a atins cifra de 406 mii. Comparativ cu anul 2003, numărul utilizatorilor acestor servicii a crescut cu 118 mii. Această creștere a fost determinată, în bună parte, de apariția pe piață a noilor furnizori de servicii transport date, de deschiderea unor noi centre de acces public la Internet, precum și de conectarea activă a instituțiilor de învățământ preuniversitar la rețeaua informațională globală, proces desfășurat în cadrul programului prezidențial „Salt”.

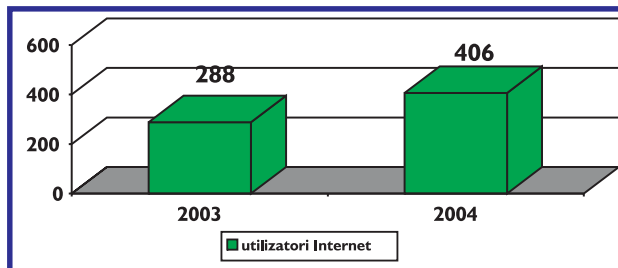


Fig. 12.4 Numărul de utilizatori Internet (mii)

Sursa: Raportul "Evaluarea stării pregătirii electronice a Moldovei (E-readiness) 2004", UNDP

Ponderea conexiunilor dedicate în bandă largă în totalul conexiunilor dedicate pentru acces la Internet a crescut aproape de două ori: de la 6,5%, în 2003, la 13,2%, în 2004 (Figura 12.6). Deși această creștere înseamnă mult pentru piața respectivă a Republicii Moldova, ea este foarte mică în comparație cu indicatorii înregistrați în țările din Europa Centrală și de Sud – Est. Situația dată este condiționată de dezvoltarea lentă a serviciilor în bandă largă: aplicații video, servicii multimedia, videoconferințe, video la cerere etc.

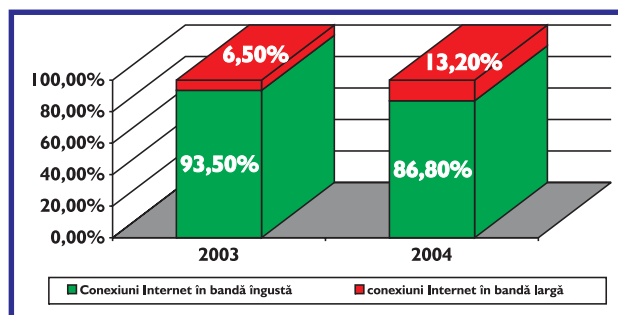


Fig. 12.6 Ponderea conexiunilor în bandă largă în totalul conexiunilor la Internet

Sursa: ANRTI.

12.4 Acces la Internet în bandă îngustă

În 2004, numărul abonaților la serviciile de acces la Internet prin dial-up, practic, a rămas la nivelul anului 2003. În acest răstimp creșterea a fost de numai 1,7%.

În ceea ce privește prețul, tarifele pentru serviciile de acces dial-up prin fire metalice torsadate rămân a fi nesemnificative, situându-se la nivelul celor mai mici tarife înregistrate în țările din Europa de Est și Sud-Est.

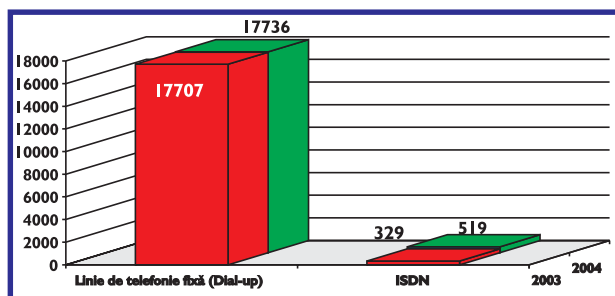


Fig. 12.7 Evoluția abonaților Dial-up în funcție de tipul de conexiune

Sursa: ANRTI.

12.5 Linii închiriate

Deși în Republica Moldova activează 4 furnizori care utilizează rețeaua proprie de acces pentru furnizarea serviciilor de linii închiriate, numărul liniilor oferite de ei este redus.

Cel mai important furnizor de linii închiriate este S.A. MOLDTELECOM. În perioada 2003-2004, numărul de linii închiriate acordate de acest operator a crescut de la 109 la 593 sau de 5,4 ori. După numărul de linii închiriate oferite, cota deținută de S.A. MOLDTELECOM pe această piață a fost, în 2003, de 83,8%, iar, în 2004, de 92,9%.

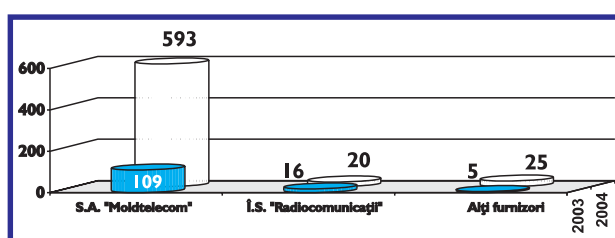


Fig. 12.8 Numărul de linii închiriate acordate

Sursa: ANRTI.

12.6 Activități de reglementare a sectorului

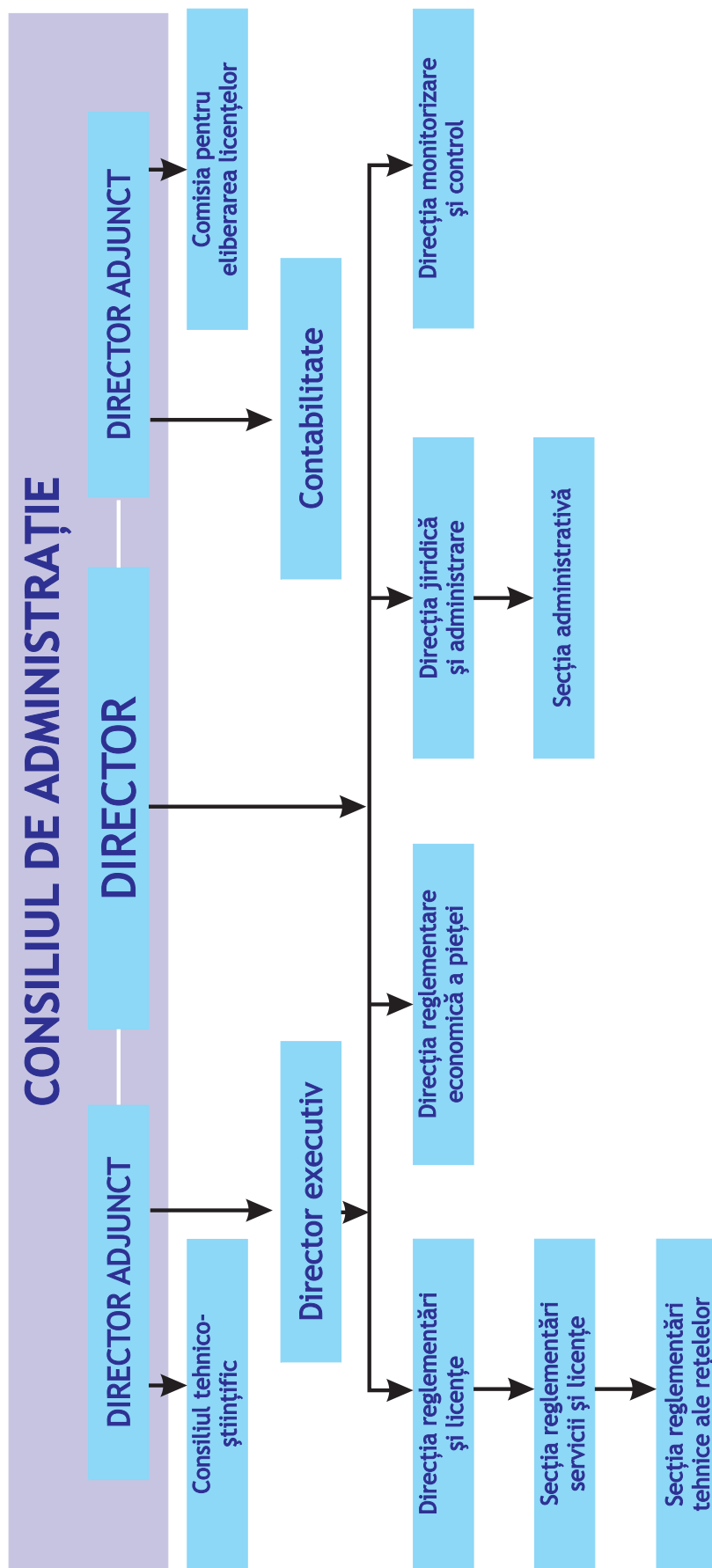
Serviciile de acces la Internet prin dial-up (linie telefonică obișnuită) au un regim separat de reglementare față de serviciile de telefonie furnizate prin intermediul rețelei publice de telefonie fixă. Astfel, prin decizia sa din 31.05.2002 privind aprobarea tarifelor pentru serviciile publice de telefonie fixă prestate de S.A. MOLDTELECOM, Consiliul de Administrație al ANRTI a stabilit tariful de 0,032 lei/min pentru utilizarea rețelei de telefonie fixă locală la accesarea prin dial-up a serviciilor furnizate de operatorii Internet. Prin această hotărâre, ANRTI a oferit operatorilor alternativi de servicii Internet posibilitatea de a-și stabili de unii singuri marja lor de profit.

O premisă importantă pentru dezvoltarea serviciilor de transport date și stimularea intrării pe piață a unor operatori noi o constituie facilitarea accesului la bucla locală, formată din fire torsadate, ce aparține S.A. MOLDTELECOM. Până la 1 ianuarie 2005, furnizorii de servicii de acces la Internet au putut alege o singură modalitate de acces la bucla locală.

Este vorba de accesul partajat, situație în care S.A. MOLDTELECOM utilizează doar canalul de frecvență joasă (0-4Khz), pentru furnizarea serviciilor de telefonie fixă, celelalte canale de frecvență fiind utilizate de operatorii alternativi pentru furnizarea serviciilor în bandă largă (prin intermediul tehnologiilor xDSL).

În scopul reglementării accesului la bucla locală, ANRTI a propus S.A. MOLDTELECOM elaborarea proiectului Ofertei de Referință pentru accesul necondiționat la bucla locală, constituită dintr-o pereche de fire metalice torsadate. Proiectul va fi adoptat după ce va fi supus consultărilor publice. Scopul acestui document este de a permite noilor operatori să aibă acces necondiționat la bucla locală a S.A. MOLDTELECOM în condiții de transparență, nediscriminare și la tarife fundamentate pe costuri pentru a putea furniza servicii de acces la Internet în bandă largă și servicii de telefonie locală destinate publicului de la puncte fixe.

ORGANIGRAMA Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică



DATE DE CONTACT

**Agencia Națională pentru Reglementare
în Telecomunicații și Informatică**

**Bd. Ștefan cel Mare, 134, MD-2012
Chișinău, Republica Moldova
telefon: +373-22-25-13-17, fax: +373-22-22-28-85
e-mail: office@anrti.md, web page: www.anrti.md**

**Director
Iurie Tăbîrță
telefon: +373-22-25-13-00
e-mail: tabirta@anrti.md**

**Direcția reglementări și licențe
Ludmila Ieșeanu
telefon: +373-22-25-13-10
e-mail: ieseanu@anrti.md**

**Director adjunct
Stanislav Gordea
telefon: 2+373-22-25-13-01
e-mail: gordea@anrti.md**

**Direcția monitorizare și control
Ion Pochin
telefon: +373-22-25-13-20
e-mail: pochin@anrti.md**

**Director adjunct
Petru Grecu
telefon: +373-22-25-13-02
e-mail: grecu@anrti.md**

**Direcția reglementare economică a pieței
Iurie Ursu
telefon: +373-22-25-13-30
e-mail: ursu@anrti.md**

**Director executiv
Ion Coșuleanu
telefon: +373-22-25-13-07
e-mail: cosuleanu@anrti.md**

**Direcția juridică și administrare
Grigore Nistor
telefon: +373-22-25-13-40
e-mail: nistor@anrti.md**